

# Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

15<sup>E</sup> JAARGANG

WOENSDAG 6 AUGUSTUS 1930

No. 762

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.  
Algemeen Secretaris: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.  
ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. N. J. Polak; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.

Redacteur-Secretaris: H. M. H. A. van der Valk.

Secretariaat: Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.

Telefoon Nr. 35000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonne's, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruigeplaatweg.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: Nijh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.

5 AUGUSTUS 1930.

In verband met de maandswisseling was de geldvraag deze week wat grooter, zoodat de koersen zoowel voor particulier disconto als voor callgeld niet onbelangrijk aantrokken. Vooral callgeld was zeer gezocht. Geopend op 1¼ pCt. steeg de rente op den ultimo tot 2½ pCt. en ook verder werd 2½ pCt. gisteren zelfs 2¾ pCt., betaald. Daarentegen liep de rente voor particulier disconto weder spoedig terug. Aanvankelijk kon men niet onder 2 à 2½ pCt. plaatsing vinden, maar Vrijdag was er groote vraag naar wissels, waarschijnlijk voor Fransche rekening en daar het aanbod nog steeds beperkt blijft, zakte de koers weer snel in, zoodat gisteren, hoewel de meeste geldgevers zich onthielden, verschillende posten zelfs voor 1¼ pCt. plaatsing vonden. De prolongatierente noteerde steeds omstreeks 1¼ pCt.

\* \* \*

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank is de post binnenlandsche wissels toegenomen met ruim f 5 miljoen, de post beleeningen met bijna f 18 miljoen, terwijl het renteloos voorschot aan het Rijk met bijna f 13 miljoen is vermeerderd en een bedrag van f 6 miljoen aan schatkistpapier rechtstreeks bij De Bank is ondergebracht; een en ander blijkbaar als gevolg van de ultimo-eischen aan de Circulatiebank gesteld.

De post papier op het buitenland is met ruim f 100.000 toegenomen, de diverse rekeningen onder het actief wijzen een vermindering aan van bijna f 7 miljoen. De metaalvoorraad is afgenomen met f 600.000, nagenoeg geheel uit hoofde van afgifte van zilveren munt.

De biljettencirculatie nam toe met ruim f 24 miljoen. De rekening-courant-saldi van anderen zijn met

ruim f 4 miljoen toegenomen. Het beschikbaar metaalsaldo daalde met ruim f 12 miljoen. Het dekingspercentage bedraagt nagenoeg 49.

\* \* \*

De loop der wisselkoersen hier te lande werd weder zeer beïnvloed door de houding van den Dollar-koers in Londen. Deze ving de week aan op 4.8685, waarna de koers door geregeld aanbod — veroorzaakt door de rente-verhoudingen in beide landen — terugliep tot 4.8720. Het Pond, dat hier op 12.09½ opende, verbeterde geleidelijk aan tot 12.09½, slot: 12.09%. De Dollar-koers moest hier dus wel terugloopen; van 2.48<sup>16</sup>/<sub>16</sub> kwam de noteering dan ook op 2.4820, om de week op 2.4825 te eindigen. Marken waren tamelijk gezocht en verbeterden van 59.33 tot 59.35, op welken prijs o.a. De Nederlandsche Bank als afgever in de markt was, na eerst op lagere koersen gekocht te hebben. De grond van deze transactie ligt in het duister. Het is toch nauwelijks aan te nemen, dat onze Centrale Credietinstelling hare winsten uit hoofde van wissel-discontoeeringen, die lager zijn door de hier heerschende geldruimte — ook al door haar medewerking, n.l. het kopen van bank-accepten op de open markt voor andere circulatie-banken veroorzaakt —, wil compenseeren door wissel-speculaties. Ponden noteerden in Duitschland bijna onveranderd 20.37%. Fransche Franken veranderden niet veel; de koers handhaafde zich op ca. 9.77, niettegenstaande de Ponden-koers in Parijs van 123.73 steeg tot 123.81, waarvan het effect werd tenietgedaan door de vaste noteering van het Pond hier. Peseta's flauwer; van 28.10 liep de noteering met eenige schommelingen terug op 27.60. Indië lager op 100<sup>16</sup>/<sub>16</sub>. Rio daalde van 26½ op 25%. Argentijnsche Pesos ca. 90.

De slotnoteeringen voor 1 en 3 maands-Ponden waren resp. <sup>3</sup>/<sub>16</sub>—<sup>1</sup>/<sub>8</sub> en <sup>3</sup>/<sub>8</sub>—<sup>5</sup>/<sub>16</sub> disagio, terwijl Dollars voor deze termijnen 6—7 en 13—15 c. agio noteerden. Marken werden resp. 5—4½ en 11½—10½ onder den kassaprijs verhandeld.

LONDEN, 2 AUGUSTUS 1930.

Het einde der maand is buitengewoon gemakkelijk verlopen op de geldmarkt. Op 31 Juli was het namiddaggeld zelfs 1 pCt. Toch geeft de Bankstaat deze week vrij groote verschuivingen te zien, die echter grotendeels zullen voortvloeien uit de kasbehoefden voor vakantie-doeleinden en dus van voorbijgaanden aard zijn. De goudvoorraad van de Bank is door de Fransche onttrekkingen tot het vrij lage niveau van f 153 miljoen gedaald. Men is dan ook teleurgesteld, daar men gemeend had, dat de verschepingen uit New-York naar Parijs de vraag hier van dezelfde zijde zoude verminderen. Dit is echter nog niet gebleken, daar Parijs doorgaat, behalve het goud in de open markt te absorbeeren, ook nog goud van de Bank te kopen.

Disconto kon zich bij het voortdurend goedkooper geld en eenige vraag voor buitenlandsche rekening niet op 2<sup>16</sup>/<sub>16</sub> pCt. handhaven en zakte tot 2¾ pCt. in.

De schatkistpromessen werden gisteren zelfs even onder dit percentage geplaatst.

## WIJZIGING VAN DE POSTSPAARBANKWET.

Ingediend is een wetsontwerp tot wijziging van de Postspaarbankwet, dat in hoofdzaak strekt tot verhooging van het rentegevend maximum voor inleggingen en tot wijziging van de bepalingen aangaande het verkrijgen van een inschrijving op een Staatsschuldboekje.

Voorts wil het ontwerp de mogelijkheid openen om de rentevergoeding voor inleggingen te gelegenertijd op 3 pCt. te brengen en tenslotte wordt nog beoogd de wet op verschillende minder belangrijke punten aan te vullen of te herzien.

Met betrekking tot de Staatsschuldboekjes wordt voorgesteld te bepalen, dat inschrijvingen op deze boekjes alleen zullen kunnen worden verkreng voor hetgeen boven f 2000 op een spaarbankboekje is ingelegd. Men wil hiermede bereiken, dat de Staatsschuldboekjes meer dan tot dusver als „overlaat” van de spaarbankboekjes zullen dienst doen.

Na mijn beschouwing over de Staatsschuldboekjes in dit tijdschrift<sup>1)</sup>, wil ik daarover thans niet uitwijden, doch volstaan met een bespreking van de beide andere genoemde punten van het ontwerp.

Het rentegevend maximum der Rijkspostspaarbank werd in 1895 op f 1200 gebracht voor natuurlijke personen en op f 2400 voor vereenigingen, stichtingen en fondsen van maatschappelijk of godsdienstig belang of tot onderling hulpbetoon. Voorgesteld wordt thans een algemeen rentegevend maximum van f 2500. Deze verhooging voor natuurlijke personen is ongetwijfeld toe te juichen. Zoals in de Memorie van Toelichting wordt opgemerkt, moet de gelegenheid tot inbreng van spaargelden ook ten aanzien van het bedrag, dat kan worden ingelegd, zoo ruim gesteld worden als met betrekking tot het risico van den Staat, uit het beheer van de ingelegde kapitalen voortvloeiend, mogelijk is. Ruim 97000 inleggers hebben een tegoed van meer dan f 1000, uit welk cijfer de wenschelijkheid van de verhooging valt af te leiden. Een overmatige toevloed van kapitaal is van deze verhooging op zichzelf niet te duchten, omdat elders belegde gelden er niet door zullen worden aangetrokken. Dit kan wel daaruit blijken, dat de verhooging van het rentegevend maximum in 1895 van f 800 op f 1200 (2400) in de cijfers der saldi van inleggingen en terugbetalingen vrijwel niet tot uitdrukking is gekomen. Anders zal het natuurlijk worden, wanneer tevens de rentevergoeding wordt verhoogd. Doch over de bezwaren daartegen kom ik zoo dadelijk te spreken.

De regering acht het thans niet de geschikte tijd om tegelijk met de verhooging van het rentegevend maximum ook de rentevergoeding te verhoogen. Het algemeen belang staat hierbij min of meer tegenover dat der inleggers. Zij zouden door renteverhoging worden gebaat. De financiële toestand der Rijkspostspaarbank vormt tegen een dergelijke verhoging thans ook geen bezwaar. De reserves der bank bedroegen ultimo 1929 niet minder dan f 46 millioen, zijnde ruim 13 pCt. van het totaal ingelegd kapitaal. Het rentegevend maximum van de geheele bevoegdte volgens aankoopwaarde werd gemaakt, beliep volgens de jaarverslagen der bank na aftrek van het kostenpercentage over de jaren 1924—1928 resp. 3,79; 3,73; 3,63; 3,66 en 3,69. Sinds 1912 heeft dat percentage telkenjare meer dan 3 pCt. bedragen. Een en ander wettigt de verwachting, dat, wanneer de rentevergoeding aan de inleggers iets wordt opgevoerd boven de 2,64 ten honderd, er ook in de naaste toekomst nog voldoende voor aanvulling van de reserve overblijft. Een bezwaar tegen renteverhoging echter is het gevaar, dat daardoor te veel kapitaal naar den Staat kan worden aangetrokken. Een bloote kapitaalverplaatsing, welke met sparen niets heeft uit te staan, heeft geen nut doch is integendeel ongewenscht zoo-

<sup>1)</sup> Zie E.-S. B. van 6 Febr. 1929.

## INHOUD.

	Blz.
WIJZIGING VAN DE POSTSPAARBANKWET door <i>Mr. J. H. Groen</i> .....	700
Agentschappen in Engeland en dubbele inkomstenbelasting door <i>Mr. W. Rooseguarde Bisschop</i> .....	701
De wettelijk verplichte verzekering tegen de gevolgen van ziekte in België door <i>F. Breedvelt</i> .....	702
<b>AANTEKENINGEN:</b>	
De geldmarkt in Juli .....	705
Het jaarverslag van de Javasche Bank 1929-'30 ..	706
Indexcijfers van scheepsvrachten .....	708
Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in - Nederlandsch-Indië .....	709
<b>BOEKAANKONDIGINGEN:</b>	
Gaston Eyskens: Le port de New-York dans son rôle économique, bespr. door <i>C. Vermey</i> .....	709
Dr. Georg Obst: Das Bankgeschäft .....	710
Ontvangen boeken .....	710
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN .....	711
<b>MAANDCIJFERS:</b>	
Indexcijfers van Nederlandsche aandelen .....	711
Conjunctuurgegevens betreffende Groot-Brittannië.	712
Postchèque en Girodienst .....	713
<b>STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN</b> .....	713—718
Geldkoersen.   Bankstaten.   Verkeerswezen.	
Wisselkoersen.   Goederenhandel.	

wel voor de instellingen, aan welke het kapitaal wordt onttrokken, als voor de Rijkspostspaarbank. Het risico van den Staat zou er onnoodig door worden verhoogd. Ook in verband met de moeilijkheden, welke uit de belegging van te groote kapitalen voor den Centralen Beleggingsraad voortspruiten, is het gewenscht, dat de Staat niet meer geld aantrekt dan met het oog op het algemeen belang noodzakelijk is.

Het ligt voor de hand, dat kapitaaltoevloed meer te vreezen is naarmate de rentevergoeding en het rentegevend maximum hooger worden gesteld en naarmate de algemeene rentestand lager is. Aangezien de rentestand voor lang crediet zich sinds 1920 in dalende richting beweegt en de rente voor kort crediet den laatsten tijd al zeer laag is, is het verklaarbaar, dat de regering huiverig is de spaarbankrente thans te verhoogen. Zij wil daarom volstaan om in de wet de mogelijkheid tot verhoging van de rente tot 3 pCt. vast te leggen.

\* \* \*

De vraag rijst echter of het vraagstuk van de rentevergoeding hiermede op de juiste wijze is opgelost. Ook later, wanneer het verloop van den rentestand zich mocht hebben gewijzigd, zal voor direct opeischbare gelden een rente van 2,64 ten honderd geenszins laag zijn te noemen. Het bezwaar, dat thans tegen renteverhoging bestaat, zal daar tegen — zij het in iets mindere mate — altijd kunnen worden aangevoerd. Men bedenke ook, dat de Rijkspostspaarbank er hierbij anders voorstaat dan de particuliere spaarbanken. In het algemeen bestaat bij laatstgenoemde banken tegen eenigen toevloed van kapitaal, welke uit den aard der zaak beperkt blijft, geen bezwaar. Bij haar rentepolitiek behoeven zij daarmede dan ook geen rekening te houden. Men merke op, dat vele particuliere spaarbanken een rente vergoeden, welke hooger is dan die van de Rijksinstelling, en dat zij meer en meer in navolging van de gewone depositobanken dagrente gaan vergoeden.

Aangezien door de Rijkspostspaarbank een te groote kapitaaltoevloed wel wordt gevreesd, dient zij haar rentepolitiek anders in te richten. Voor zoover dat mogelijk is, moet zij haar rentevergoeding zoodanig regelen, dat deposito's voor korten tijd er niet door worden aangetrokken. Tevens kan dan worden gezorgd, dat door de wijze van rentevergoeding zooveel mogelijk het sparen wordt gestimuleerd.

Ongetwijfeld zou in deze richting iets bereikt worden, indien boven de huidige rente van 2,64 pCt., berekend volgens halfmaandelijksche rentetermijnen, een premierente werd toegekend van bijv. ½ pCt. voor elke f 10, welke op 1 Januari een vol jaar op de bank gestaan heeft. Call-gelden zouden daardoor ze-

ker niet worden aangetrokken, zoodat het boven besproken bezwaar tegen verhooging der rente hier voor een deel zou komen te vervallen. Voorts zou de spaarzin er door worden gestimuleerd. In de eerste plaats toch zou men, om de premie te genieten saldi beneden f 10, van welke er veel te veel zijn, zoo spoedig mogelijk tot f 10 opvoeren en in de tweede plaats zou men, om de premierente niet te verspelen, zoo weinig mogelijk gelden binnen het jaar weer terugvragen. Van belang is ook, dat de premierente bij verandering van de financieele positie der bank gemakkelijk gewijzigd kan worden zonder dat dit voor de administratie moeilijkheden oplevert. Handhaaft men de bestaande rente van 2,64 pCt. en stelt men de premie op  $\frac{1}{2}$  pCt. dan zouden gelden, welke van Januari tot Januari staan 3,14 pCt. rentedragen. Desgewenscht kan de werking van de premierente versterkt worden. De gewone rente zou dan tot 2,40 of 2,16 pCt., resp. 10 en 9 cent van 100 gulden per halve maand, verlaagd kunnen worden. De premierente kon dan zooveel worden verhoogd, dat in totaal ongeveer 3 pCt. werd verhoogd.

\* \* \*

Eenigszins verscholen in het wetsontwerp ligt het voorstel om het mogelijk te maken bij algemeenen maatregel van bestuur van de voorschriften voor inleggingen en terugbetalingen in bepaalde gevallen af te wijken. Blijkens de Memorie van Toelichting is hier gedacht aan de samenwerking van de Rijkspostspaarbank met den Postchèque- en Girodienst. Het is zonder twijfel gewenscht de omslachtige wijze, waarop overschrijvingen van spaarbankboekjes op postrekeningen thans plaats vinden, te vereenvoudigen. Daarom valt het toe te juichen, dat de mogelijkheid daartoe zal worden geopend.

Amsterdam.

Mr. J. H. GROEN.

#### AGENTSCHAPPEN IN ENGELAND EN DUBBELE INKOMSTENBELASTING.

In Economisch-Statistische Berichten van 28 Mei 1930, bl. 487 vlg. besprak ik kortelijks het Ontwerp-Wet op de financieele middelen 1930/31 (Finance Bill 1930—1931), dat inmiddels door beide Huizen van het Parlement is aangenomen en als Finance Act 1930 is afgekondigd. Ik vestigde daarbij de aandacht op het toenmalige art. 16 van dat Ontwerp (dat thans art. 17 is geworden) en de daarin voorgestelde regeling om langs diplomatieken weg een wederkeerige oplossing te vinden van het euvel van den dubbelen aanslag in de inkomstenbelasting van kooplieden in Engeland, die door tusschenkomst van agenten zaken doen met andere landen en omgekeerd van vreemdelingen, die door middel van agenten zaken doen in Engeland.

In mijn bovengenoemd artikel heb ik er op gewezen, dat de voorgestelde tekst van het toenmalige art. 16 (thans art. 17) zeer beperkt was en dat — terwijl de uitlatingen van Minister Snowden de hoop hadden doen koesteren, dat hij met een regeling voor den dag zou komen, die den geheelen dubbelen aanslag in de inkomstenbelasting omvatte — per slot van rekening slechts een enkel onderdeel daarvan tentatief op den voorgrond was geschoven, waarbij de Regeering zich bepaalde tot den goederenhandel door agenten.

Verwacht werd — of liever, gehoopt werd op — een regeling, zooals die is vervat in de Nederlandsche Wet van 14 Juni 1930, houdende bepalingen tot voorkoming van dubbele belasting, waarbij aan de Regeering de bevoegdheid is verleend om langs diplomatieken weg met inachtneming van het beginsel van wederkeerigheid, dubbele belasting geheel of gedeeltelijk te voorkomen.

Zoover heeft de Engelsche Regeering niet durven gaan. In een gesprek dienaangaande met een der belastingautoriteiten in Engeland werd mij toegegeven, dat de Regeering er tegen opzag om machtiging te

vragen buiten de volksvertegenwoordiging, d.w.z. zonder nadere bekrachtiging van de House of Commons maatregelen te treffen, waarbij de geheele materie lang diplomatieken weg door verdragen zou worden geregeld. In het algemeen geldt, dat de Regeering geen buitenlandsche verdragen kan sluiten, die niet ter bekrachtiging aan het Parlement worden voorgelegd. Daarbij houdt de House of Commons de koorde van de beurs en is uiterst waakzaam, dat daarop in geenerlei opzicht inbreuk wordt gemaakt. Om nu aan de Regeering vrij spel te laten verdragen te sluiten met vreemde mogendheden aangaande een punt, dat rechtstreeks het belastingvraagstuk raakt, daartoe meende men dat de House of Commons niet zou meewerken.

Ook aan de thans geauthoriseerde wederkeerige regeling langs diplomatieken weg is toegevoegd, dat elke overeenkomst, die door Engeland getroffen wordt met een andere mogendheid, zoo spoedig mogelijk aan de House of Commons zal worden voorgelegd en dat „if an address is presented to His Majesty by that „House, within twenty-one days on which that House „has sat next after the declaration is laid before it, „praying that the declaration may be revoked, H. M. „in Council may revoke the declaration and the arrangements specified in the declaration shall thereupon „cease to have effect”. Een negatieve ratificatie dus, die echter niet absoluut bindend is voor de Regeering, doch die door de Regeering kan worden aanvaard voorzover zij dit gewenscht acht. Hoewel in deze aan de Regeering het laatste woord blijft, kan de House of Commons niet over het hoofd worden gezien, doch moet in de zaak worden gekend.

Tegelijkertijd is aan het vroegere artikel 16 (thans 17) een clause toegevoegd, waarbij wederzijds door den fiscus van de contracteerende landen kan worden gebroken met de verplichting van geheimhouding, doch alleen ten voordeele van de vermindering der dubbele belasting en is bepaald, dat „the obligation as „to secrecy imposed by any enactment with regard „to income tax shall not prevent the disclosure to „any authorised officer of the foreign state or part „of H. M. Dominions mentioned in the declaration „of such facts as may be necessary to enable relief „to be duly given in accordance with the arrangements specified in the declaration”.

\* \* \*

Vergelijk daar nu mede de regeling tusschen Engeland en den Ierschen Vrijstaat, die aan breedheid van opvatting niets te wenschen laat en waarbij wederzijds aan elkanders onderdanen, die in het hun vreemde land zetelen, vrijstelling wordt verleend van inkomstenbelasting in dat land, wanneer zij in hun eigen land reeds voor een dergelijke belasting worden aangeslagen. Deze regeling kan m.i. als een voorbeeld gelden van de meest gewenschte bilaterale overeenkomst, die aan alle internationale moeilijkheden een einde zou maken, zoo zij algemeen werd toegepast. Ierland staat echter in zulk een eigenaardige verhouding tot Engeland, dat in andere politieke overwegingen dan juist financieele een dergelijke vrijgevege oplossing van het dubbele belastingvraagstuk waarschijnlijk haar oorsprong vindt.

De beperkte bepaling van het toenmalige Art 16 (thans Art. 17) was alles, wat de Regeering dit jaar ter regeling van het dubbele belasting vraagstuk wilde voordragen en uit de debatten bij de artikelsgewijze behandeling bleek, dat zij het voorloopig bij deze proefneming wenschte te laten.

Dientengevolge heeft Minister Snowden zijn oorspronkelijke regeling gehandhaafd, doch hij heeft tegelijkertijd een amendement toegelaten, waardoor de wederkeerige internationale regeling van het agentenvraagstuk zich niet zal bepalen tot den goederenhandel, doch uitgebreid wordt tot het geheele gebied, dat door het woord „agency” wordt bestreken. Op mijn verzoek is door eenige Parlementsleden een

amendement voorgesteld en gesteund om in het vroegere Artikel 16 (thans 17) — zooals dat op blz. 488 van Economisch-Statistische Berichten dd. 28 Mei 1930 staat afgedrukt — de woorden „from the sale of goods” te laten vervallen. Dit amendement is na eenigen strijd en na onderhandsche besprekingen tenslotte door de Regeering overgenomen. Het gevolg is, dat thans bij wederkeerige internationale overeenkomst de vrijstelling van dubbele inkomstenbelasting kan worden geregeld van „any profits or gains arising directly or indirectly to a person resident in any foreign state or in any part of H. M. Dominions outside the United Kingdom through an agency in the United Kingdom or to a person resident in the United Kingdom through an agency in any foreign State or in any part of H. M. Dominions outside the United Kingdom”.

Tegelijkertijd zijn die woorden geschrapt in den uitzonderingsmaatregel van bovenstaande vrijstelling, waarbij wordt vastgesteld, dat in ieder geval belasting in Engeland verschuldigd zal zijn, wanneer „profits and gains accrue to a person not resident in the United Kingdom directly or indirectly through any branch or management in the United Kingdom or through any agency in the United Kingdom where the agent has and habitually exercises a general authority to negotiate and conclude contracts”.

Wat de juiste interpretatie van deze laatste bepaling thans is en in hoeverre zij aan de eerste concessie haar waarde ontnaemt, valt moeilijk vooruit te bepalen. Het zal voornamelijk de taak van de onderhandelaars zijn zich hierin een juist oordeel te vormen. Wat is te verstaan onder winsten, die indirect voortvloeien voor buiten Engeland wonende personen uit een agentschap in Engeland, waarin de agent volmacht heeft en daarvan geregeld gebruik maakt om zelfstandig te onderhandelen en contracten af te sluiten? „Agency” is een woord met een ruime beteekenis en banken, makelaars, assurantie kantoren zijn gewoon met hun „agents” in Engeland zaken te doen op de boven omschreven basis, elkander vrijlatend zelfstandig te handelen tegen een provisie of commissieberekening.

Zal voortaan die commissie of provisie vallen onder de Engelsche inkomstenbelasting? Dat kan toch zeker niet de bedoeling zijn geweest en de eerste taak van den diplomatieken onderhandelaar zal — dunkt mij — zijn om een nauwkeurig begrensde en omlijnde definitie te verkrijgen van het woord „agent”.

De uitbreiding, die artikel 16 (thans 17) heeft ondergaan, is aan de internationale verstandhouding ongetwijfeld ten goede gekomen en verwacht mag worden, dat spoedig een regeling zal worden getroffen tusschen Nederland en Engeland, waarbij aan artikel 16 (thans 17) uitvoering is gegeven en een steen des aanstoots uit den weg is geruimd. Ongetwijfeld is daarmee het pad niet geëffend, doch het rechtstreeks onderhandelen over een vaststaand begrip doet leemten ontdekken en fouten uitkomen, die op zichzelf een internationale regeling vereischen en die daarbij zullen leiden tot uitbreiding en betere verzorging van deze verdere schrede op den weg van internationale verstandhouding.

\* \* \*

Dezelfde Finance Act bevat een verdere regeling van internationale strekking, nl. het doen vallen in de successiebelasting van „companies”, die opgericht zijn ter overname en beheer van het vermogen van een persoon, teneinde aan het betalen van successierecht te ontkomen. Het is een bekend feit, hoe personen zich in Naamlooze Vennootschappen omzetten, teneinde betaling van successierecht te ontduiken door hun vermogen aan een maatschappij over te dragen, waarvan de inkomsten als dividenden worden uitgekeerd of waarbij de eigenaar voor zich een uitkeering als lijfrente bedingt. Op vernuftige, zeer breedvoerige uitgewerkte wijze is voor de vaststelling van het successierecht een berekening gemaakt, die

in verhouding staat tot het aan den eigenaar van de aandelen eener dergelijke vennootschap uitgekeerde jaarlijksch inkomen, terwijl afzonderlijke bepalingen zijn gemaakt voor een maatschappij, waaraan slechts het vermogen is overgedragen en eene, waarbij een lijfrente is overgedragen tezamen met den blooten eigendom door den blooten eigenaar. In Engeland toch is eveneens successierecht verschuldigd door den blooten eigenaar, wanneer deze door het sterven van den vruchtgebruiker (die in Engelsch recht een beneficiër eigendomsrecht heeft) in het volle genot komt van den eigendom.

De in artikelen 34—38 vervatte bepalingen zijn te lang en uitvoerig om hier in den breedte te behandelen. Zij zijn echter van internationaal belang door de bepaling van artikel 38, dat onder de successiebelasting valt en als „company” wordt beschouwd „any body corporate” (niet natuurlijk persoon) „wheresoever incorporated which either

„(1). is so constituted as not to be controlled by its shareholders or by any class thereof; or

„(2). has not issued to the public or, in the case of a company which is about to make an issue of shares to the public, will not, when it has made that issue, have issued to the public more than half of the shares by the holders whereof it is controlled”:

„Wheresoever incorporated”. De Engelsche ingezetene, die zich omzet in een naamlooze vennootschap in den vreemde en waaraan hij zijn vermogen overdraagt, terwijl de naamlooze vennootschap feitelijk door hem of namens hem beheerd wordt en deze hem een jaarlijksche uitkeering doet als houder van de aandelen bij wijze van dividend of anderszins, zal zijn aldus overgedragen vermogen niet aan het betalen van successierecht in Engeland kunnen onttrekken, als het der Engelsche Regeering gelukt de onderhavige maatschappij in de belasting aan te slaan, terwijl voor de betaling van dat successierecht zoowel de naamlooze vennootschap als haar directeuren worden verantwoordelijk gesteld.

Deze artikelen hebben aanleiding gegeven tot een warm debat in de House of Commons, daar verscheidene leden het beneden de waardigheid van de Regeering achtten om wettelijk te regelen, wat in de praktijk niet uitvoerbaar is. Tevergeefs is gepoogd om in den vreemde gevestigde maatschappijen, van deze bepalingen uit te sluiten. Minister Snowden was niet te overtuigen. Het gevaar, dat een dergelijke uitsluiting van in den vreemde gevestigde maatschappijen feitelijk kon worden beschouwd als een uitlokking tot belastingontduiking langs dien weg, overwoog bij hem in die mate, dat hij de risico van niet uitvoerbaarheid aanvaardde en daartegenover stelde, dat de ruimere opvatting de schatkist in de gelegenheid stelt om — wanneer de gelegenheid zich voordoet — successierecht te heffen, hetgeen anders onmogelijk zou zijn.

Beide opvattingen zijn verdedigbaar. Het is echter te betreuren, dat bij het aansprakelijk stellen van maatschappijen buiten Engeland de Regeering zich niet bediend heeft van een soortgelijk middel als in het oorspronkelijke Art. 16 (nu 17) en zich niet het recht heeft voorbehouden om langs diplomatieken weg regelingen te treffen, die ten doel hebben de onttrekking van vermogens aan het betalen van successierecht tegen te gaan. Eenmaal zal deze materie toch internationaal moeten worden geregeld evengoed als het tegengaan van de betaling eener dubbele inkomstenbelasting. Misschien is echter in het betrekken van maatschappijen in den vreemde in dezen belastingmaatregel een middel gezien om tot een overeenkomst te komen, die uiteindelijk vanzelf tot een wederkeerige internationale regeling zal leiden.

Mr. W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

Londen, Juli 1930.

### DE WETTELIJK VERPLICHTE VERZEKERING TEGEN DE GEVOLGEN VAN ZIEKTE IN BELGIË.

De wettelijke ziekteverzekering, sinds 1 Maart 1930 ook van kracht in Nederland, heeft reeds een bestaan van 47 jaar achter zich. Duitsland komt in 1883 als eerste staat met een verplichte ziekteverzekering voor industrie-arbeiders en langzamerhand zien wij dan een uitbreiding van de wettelijke ziekteverzekering over de verschillende andere landen.

In de landen, waar nog geen wettelijk verplichte ziekteverzekering bestaat, is echter over het algemeen wel een streven te constateeren om daartoe te geraken. In sommige landen zijn staatscommissies ter bestudeering van het probleem ingesteld, in andere landen bereikte reeds een ontwerp het parlement.

Een van de landen, waar de plannen om tot een wettelijk verplichte ziekteverzekering te geraken zich reeds in een tamelijk ontwikkeld stadium bevinden, is België. De belangen der Nederlandsche industrie en handel in België zijn zeer groot en bovendien betrekken verschillende ondernemingen in Zeeland, Brabant en Limburg een deel van hun werkkrachten uit België. Hierin hebben wij een goede aanleiding gevonden om nader in te gaan op de wettelijk verplichte verzekering tegen de gevolgen van ziekte in België.

Een overzicht van deze verzekering zou echter onvolledig zijn, indien eerst niet in enkele trekken de toestand werd geschetst, zooals deze tot op heden is en bedriegen de voortekenen niet, nog wel eenigen tijd zoo zal blijven.

\* \* \*

Op het oogenblik bestaat in België een uitgebreide vrijwillige verzekering door het instituut der z.g. mutualiteiten. Deze mutualiteiten worden in hoofd-zaken beheerscht door de wet van 23 Juni 1894, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 30 Maart 1926; verder zijn er nog andere wetten betreffende subsidies door de Overheid, samengaan van mutualiteiten tot federaties etc.

Naast de plaatselijke, politieke en religieuze mutualiteiten ziet men in België de ondernemingsmutualiteiten. Het dient zelfs gezegd te worden, dat de eerste pogingen tot het vormen van mutualiteiten uitgingen van de werkgevers; bij de Cockerill fabrieken werd reeds in 1872 een mutualiteit opgericht. Al deze mutualiteiten berusten op de principes van tusschen werkgever en werknemer gedeelde premie en van absoluut vrije artsen-, apothekers- en ziekenhuiskeuze.

De mutualiteit is het primaire orgaan van ziekteverzekering. Deze primaire organen sluiten zich meestal provinciaal aan een tot federaties. (Wet van 30 Juli 1923), terwijl de verschillende federaties zich weer aaneensluiten tot nationale unies.

De primaire organen verzekeren aan hun leden de voordeelen van ziekgeld, gewone dokters- en apothekershulp, uitkeering bij bevalling, steun bij overlijden, terwijl de federaties zorgen voor de verlengde uitkeering van ziekgeld, specialistenhulp, vergoedingen bij operaties en opname in ziekenhuizen enz.

Aan de erkende mutualiteiten — voor erkenning is noodig het voldoen aan zekere voorwaarden genoemd in art. 4 van de wet van 23 Juni 1894 — wordt een subsidie verleend door den Staat. Deze mutualiteiten zijn zeer gezocht onder de Belgische bevolking en blijkbaar zijn ook arbeiders, werkzaam in Nederlandsche ondernemingen, aangesloten bij een mutualiteit; dit getuigt het Nederlandsche K. B. van 3 Maart jl. S. 58, waarin aan de uitvoeringsorganen der ziekteverzekering toegelaten wordt om met een mutualiteit een overeenkomst aan te gaan.

\* \* \*

Hoeveel goed werk deze mutualiteiten ook deden, reeds in 1912 meende de regeering, dat een verplichte verzekering dringend noodzakelijk was en legde de

katholieke minister Hubert in dezen geest een ontwerp, waarin reeds sprake was van een bijdrage der werkgevers, voor aan het parlement. In 1913 werd dit ontwerp aangenomen door de Kamer der Volksvertegenwoordigers, doch vóór de Senaat het kon bespreken, brak de oorlog uit en raakte het geheele ontwerp van de baan.

Na den wapenstilstand was de in 1912 voorgestelde oplossing onvoldoende en eischte men meer en beter. Al was de economische toestand van België zeer ongunstig, toch benoemde de socialistische minister Wouters in 1919 een commissie, en de voorstellen van deze commissie vormden de basis van het in 1922 door den liberalen volksvertegenwoordiger Pêcher ingediende ontwerp. In dit ontwerp was rekening gehouden met de budgetaire moeilijkheden en het gaf eenige partieele oplossingen, die bij een beteren financieelen toestand uitgebouwd zouden kunnen worden tot een volledig stelsel van sociale verzekering. Zelfs voor zulk een bescheiden poging van verplichte ziekteverzekering was in dezen tijd van de ineenstorting van het geldwezen geen geld te vinden.

De Belgische werkgevers, inziende, dat een wettelijk verplichte ziekteverzekering toch zou komen, begonnen onder leiding van het Comité Central Industriel de Belgique een sterke propaganda voor het stichten van ondernemingsmutualiteiten; slechts weinig ondernemingen gaven hieraan echter gehoor.

In November 1926 diende de socialistische senator Jauniaux een ontwerp in, dat voorzag in de instelling van een Nationaal Fonds, gevoed door een storting van de ondernemers ten bedrage van 2 pCt. der door hen betaalde loonen. De inkomsten zouden door het Ministerie van Arbeid over al de mutualiteiten verdeeld worden.

Op 12 Juli 1927 wordt dan door den katholieken volksvertegenwoordiger Heyman een nieuw wetsontwerp ingediend op de verzekering tegen de gevolgen van ziekte en invaliditeit, dat in groote lijnen het ontwerp Pêcher volgt, doch ook het Nationaal Fonds van Jauniaux overneemt. Dit ontwerp is de basis van het thans van regeeringswege ingediende ontwerp.

De voornaamste kenmerken ervan zijn: verplichte verzekering; aanwijzing van de bestaande mutualiteiten als uitvoeringsorganen der ziekteverzekering; leggen van een last op de industrie teneinde een fonds ter subsidieering van deze mutualiteiten te verkrijgen; verdeling en beheer van dit fonds door een raad, waarin de patroons niet opgenomen worden.

Dit ontwerp werd ten eerste bestreden door de werkgevers, daar door het aanvaarden ervan ondernemingsmutualiteiten voor een groot deel onmogelijk zouden worden.

Op 4 October 1928 werd door den inmiddels minister van arbeid geworden volksvertegenwoordiger Heyman een commissie benoemd om het ontwerp nog eens te bestudeeren; deze commissie diende in December 1928 haar rapport in. Daar zij talrijke punten gewijzigd wilde zien, werd het ontwerp gerevoveerd naar de administratie.

Op 10 December 1929 werd eindelijk het gewijzigde ontwerp door minister Heyman ingediend, dat hieronder nader besproken zal worden.

De verzekering tegen ziekte en invaliditeit is verplicht voor ieder, die minder dan 12.000 frs. per jaar verdient en regelmatig arbeid verricht in een onderneming of ten bate van een anderen persoon, welk beroep deze ook uitoefent.

De verplichting kan bij K. B. ook uitgebreid worden tot huisarbeiders, schippers, huisbedienden enz.

De verzekering tegen ziekten van 6 maanden of korter wordt verzorgd door de erkende mutualiteiten, die tegen ziekten van 7—42 maanden door de erkende mutualistische federaties en die tegen invaliditeit door erkende nationale mutualistische unies. Voor degenen, die niet bij een mutualiteit zijn aan-

gesloten, wordt de verzekering tegen kortere ziekten verzorgd door een mutualistische hulpkas, die tegen langere ziekten en invaliditeit door de hulpinvaliditeitskas, gevestigd te Brussel.

Om erkend te worden moet een mutualiteit minstens 200 leden tellen. Volgens de statuten der mutualiteit mogen er hoogstens 3 karendagen zijn, terwijl de dagelijksche vergoedingen minstens moeten bedragen 10 frs. voor mannen van 18 jaar of ouder, 7 frs. voor vrouwen van 18 jaar of ouder, 6 frs. voor mannen beneden 18 jaar en 4 frs. voor vrouwen beneden 18 jaar.

Tevens zullen de leden voor zich en hun gezinsleden genieten van medische (gewone en specialistische), chirurgische en pharmaceutische verzorging, waarbij de vrije keuze van artsen enz. gewaarborgd is.

De mutualiteit moet zich aansluiten bij een erkende mutualistische federatie en deze bij een erkende nationale mutualistische unie.

De erkende mutualistische federaties moeten minstens 15.000 leden tellen. Zij moeten gedurende 3 jaar (te beginnen met de 7de maand der ziekte) de hierboven genoemde minimum-uitkeering per dag geven.

De nationale unies, die dus de verzekering tegen invaliditeit verzorgen, moeten minstens 50.000 leden tellen en moeten hun activiteit uitbreiden over het geheele Belgische grondgebied. Zij moeten aan de leden bij ziekten van den 43sten maand der ziekte af een minimum-uitkeering geven van 8 frs. per dag) of tot aan hun genezing of tot op het moment, dat zij den leeftijd van 65 jaar bereiken.

Zooals gezegd, wordt de verzekering tegen kortere ziekten van die verzekeringsplichtigen, welke zich niet aansluiten bij een mutualiteit, verzorgd door de in ieder arrondissement of iedere provincie op te richten mutualistische hulpkas. De verzekering tegen langere ziekten en invaliditeit van deze personen wordt uitgeoefend door de hulpinvaliditeitskas, welke hen ook verzekert tegen tuberculose en tevens zorgt voor de moederschapsverzekering en de verzekering tegen begrafenis-kosten.

De schadevergoedingen door de mutualistische hulpkassen en de hulpinvaliditeitskas uit te keeren moeten minstens gelijk zijn aan de hierboven genoemde minima.

Verder wordt ingesteld een Nationaal Fonds der Sociale verzekeringen, dat de verschillende verzekeringsinstellingen moet subsidieeren. De financieele hulpmiddelen van dit fonds bestaan hoofdzakelijk uit de bijdragen der werkgevers en van den Staat. De werkgeversbijdrage bestaat uit een vaste som per arbeider; deze som wordt bepaald bij K. B., met dien verstande, dat het totaal der stortingen, gedaan door de gezamenlijke werkgevers, niet meer kan bedragen dan 2 pCt. van de totaal betaalde lonen.

De verzekering tegen tuberculose wordt uitgeoefend door de nationale unies of de hulpinvaliditeitskas. De verzekerden worden ingeval van tuberculose gratis opgenomen in een sanatorium, dat zij zelve kunnen uitkiezen.

De moederschapsverzekering wordt verzorgd door de nationale unies of door de hulpinvaliditeitskas. Deze verzekeringsinstellingen keeren aan de verzekerde vrouw of aan de echtgenoot van den verzekerden man een geboortepremie uit, benevens een rustvergoeding gedurende 48 dagen en een speciale vergoeding voor de moeders, die haar kinderen zelf voeden. Bovendien geven de Staat, provincie en gemeente nog een geboortepremie en een rustvergoeding.

De verzekering tegen begrafenis-kosten wordt verzorgd door de nationale unies of de hulpinvaliditeitskas.

Vermeld dient nog te worden, dat de bijdragen der verschillende verzekeringen verzorgd door de mutualiteiten, de federaties of de nationale unies door de statuten van deze organisaties bepaald worden; de bijdragen voor de mutualistische hulpkassen en de

hulpinvaliditeitskas worden steeds bij K.B. vastgesteld.

Het wetsontwerp wordt sterk bestreden door de werkgevers en door de socialisten.

De werkgevers richtten op 29 Januari 1930 een schrijven aan minister Heyman, waarin eenige bezwaren worden opgesomd. Bezwaar wordt gemaakt tegen het verplicht stellen der verzekering, tegen de bijdrage van 2 pCt. door de werkgevers, tegen het feit, dat de werkgevers verplicht worden bij te dragen aan de aan de vakverenigingen verbonden mutualiteiten. Het door Dr. Sadzot namens de Union nationale des mutualités professionnelles verdedigde plan behelst een verplichte verzekering met bijdragen van de werkgevers voor de minimum-uitkeeringen en een beperkt aantal diensten. Deze verzekering zou verzorgd worden door de ondernemings- en de bedrijfsmutualiteiten, die bestuurd zouden worden door verzekerden en werkgevers samen onder controle van den Staat, die eveneens een subsidie zou geven. De aanvullende verzekering en de verzekering van de vrijwillig verzekerden zou dan verzorgd kunnen worden door de bestaande mutualiteiten.

Zooals hierboven gezegd, wordt het wetsontwerp Heyman eveneens bestreden door de socialisten. Op 20 November 1929 hadden 6 socialistische kamerleden reeds een nieuw ontwerp-ziektewet aangeboden aan het Parlement.

Volgens dit voorstel zullen alle arbeiders, die voor rekening van anderen werken en niet meer verdienen dan 24.000 frs. per jaar verplicht verzekerd zijn. Tevens kunnen op hun verzoek als verplicht verzekerden beschouwd worden de arbeiders, die meer verdienen dan 24.000 frs., doch vóór het in werking treden der wet (1 Januari 1931) reeds 2 jaar lid waren van een mutualiteit.

De verzekering tegen kortere ziekten (6 maanden en korter) wordt verzorgd door de regionale primaire mutualiteiten, die tegen langere ziekten door de provinciale federaties van regionale mutualiteiten, die tegen invaliditeit, tuberculose, kanker, overlijden en moederschap door een nationale unie van provinciale federaties. Het bestuur van al deze instellingen bestaat uit vertegenwoordigers van de verzekerden en van de werkgevers in een verhouding van 4 tot 1.

Ingeval van ziekten, welke 6 maanden of korter duren, wordt te beginnen met den vierden dag voor iederen werkdag een uitkeering gegeven van 10, 15, 20 of 25 frs. voor de mannen, en van 7, 12 of 15 frs. voor de vrouwen; deze bedragen varieren naar den leeftijd van het betrokken lid.

De primaire mutualiteit moet tevens medische en pharmaceutische verzorging geven aan de zieke leden en hun gezinsleden. Hieronder moet ook gerekend worden verzorging door specialist, chirurg en tandarts.

Tevens ontvangt de verzekerde, als zijn echtgenoot opgenomen wordt in een ziekenhuis, een zekere schadeloosstelling om een huishoudster te nemen.

Dezelfde uitkeeringen als bij kortere ziekten, worden bij langere ziekten gegeven door de provinciale federaties.

Ingeval van invaliditeit geeft de nationale unie een dagelijksche uitkeering van 12 frs. voor kostwinners en 10 frs. voor niet-kostwinners.

De moederschapsverzekering heeft ten doel aan de echtgenoot van den mannelijken verzekerde of aan de vrouwelijke verzekerde een geboortepremie, een rustvergoeding en een vergoeding bij het zelf voeden van het kind uit te keeren.

Ingeval van overlijden van een verzekerde ontvangen zijn nagelaten betrekkingen een bedrag tot dekking van de begrafenis-kosten.

Bij ziekten als kanker en tuberculose worden de zieken gratis opgenomen in een ziekenhuis of sanatorium, terwijl de dagelijksche uitkeering doorgaat.

De kosten van de verzekering worden gedragen door de verzekerden, door den Staat en door de werk-

gevers. De verzekerden betalen een bijdrage, welke naar den leeftijd varieert van 11.75 frs. tot 18.75 frs. per maand voor de mannen en van 10.75 tot 15 frs. per maand voor de vrouwen. De Staat betaalt 106 frs. per verzekerde per jaar, terwijl de werkgevers 2 pCt. van het loon betalen en voor bedrijven met bijzonder groot risico een hooger percentage. De bijdragen der werkgevers en van den Staat worden gestort in het Nationaal Mutualiteitsfonds, dat ze evenredig aan het aantal daarbij aangesloten verzekerden over de verschillende verzekeringsinstellingen verdeelt.

Zoals men ziet, is op het oogenblik de toestand in België op het gebied van de verplichte verzekering tegen ziekte wel zeer verward. Of de wettelijk verplichte ziekteverzekering in België — volgens Heyman zou een ziektewet de belangrijkste wet zijn sedert 1830 — binnen afzienbaren tijd tot stand komt, is dus vrij twijfelachtig te noemen.

Eindhoven, 12 Juli 1930.

F. BREEDVELT.

## AANTEKENINGEN.

### De geldmarkt in Juli.

Indien op de geldmarkt deze maand iets de aandacht heeft getrokken, dan is het zeker wel de sterke goudbeweging geweest. De maatregelen, welke de Bank of England in de vorige maand nam, zijn niet voldoende effectief geweest; de goudafvloeiing naar Frankrijk kon althans niet verhinderd worden. Bleef de goudbeweging in Juni nog binnen betrekkelijk enge grenzen beperkt, eind Juni zette reeds een gestadige vermindering van den goudvoorraad in. Echter werd niet alleen goud aan de Centrale Bank onttrokken, ook een groot deel van het op de vrije markt aangeboden goud vond zijn weg naar Frankrijk (en ook Zwitserland). Dit Kaapsche goud was vooral daarom in trek, omdat het juist het door de Banque de Fransche geëischte gehalte fijn heeft; vandaar een gestadig oploopen van den goudprijs op de vrije markt.

Het kan nu juist niet gezegd worden, dat men in Engeland sympathiek tegenover deze goudbeweging staat. Men verwijt zoowel de eigen als de Fransche Centrale Bank gebrek aan samenwerking. Deze zou van Fransche zijde haar oorzaak vinden in een streven om de Engelsche geldmarkt haar hegemonie te ontrooven.

Afgezien van het goed recht van Frankrijk om dat doel na te streven, mag toch de verklaring van de Banque de France, dat goudverschepingen op geen enkele wijze worden aangemoedigd en deze slechts het gevolg zijn van zuiver economische factoren, niet in twijfel worden getrokken. Dat de B. d. Fr. zelf de goudtransporten niet heeft bewerkstelligd, komt tot uiting in haar weekstaten. In vergelijking met dien van 4 Juli vertoont die van 25 Juli een vermeerdering van het buitenlandsche tegoed met bijna frs. 400 miljoen. Dat niettegenstaande deze vermeerdering, samengaande met een afnemning van de binnenlandsche circulatie, de goudvoorraad toenam kan waarschijnlijk alleen het gevolg zijn van het feit, dat de goudtransacties plaats hebben gehad voor rekening van de groote banken te Parijs.

Dat de goudonttrekkingen nog lang zullen aanhouden, valt m.i. niet met zekerheid te zeggen. Er zijn eenige algemeene, elkaar tegenwerkende factoren. Het pond is de laatste dagen van de maand vrij veel vaster geweest. Omstreeks het midden van de maand werd het laagste punt, dat sedert langen tijd genoteerd was, bereikt. Daarna had een flinke stijging plaats, vooral t.o.v. den franc, doch ook t.o.v. andere valuta's. Hij noteerde op 17 Juli (naar ik meen, het laagste punt der maand: 123,56—58, op 1 Aug. 123,80—83. Onder de heerschende verhoudingen is het moeilijk te zeggen, waar het gouduitvoerpunt precies ligt. Ook niet wanneer de gouduitvoeren, afgesloten toen de notering van het pond lager was dan thans, en gedekt op termijn, zullen ophouden. Het juiste goud-

uitvoerpunt is niet aan te geven doordat, zooals bekend, de Engelsche raffinadeurs overbezet zijn. De koers van het Pond is eenigszins onbestemd, doordat de aankopen van Engelsche schatkistwissels voor rekening van de B. I. B. den laatsten tijd van invloed zijn geweest en reeds ca. £ 15 miljoen zouden hebben bedragen. Ook het Vasteland en de Ver. Staten hebben den laatsten tijd groote bedragen wissels, meest schatkistwissels gekocht, zooveel zelfs, dat van de laatste emissies de Londensche Banken slechts een klein deel konden verkrijgen. Dan is er nog een factor van beteekenis. Er is beweerd, dat de Fransche tegoeden in de Ver. Staten zijn omgezet in ponden, welke weder zijn gebruikt om de bekende goudtransacties mogelijk te maken. Het lijkt niet onwaarschijnlijk en zou tevens de vaste houding der laatste dagen van het pond ten opzichte van den dollar kunnen verklaren. Het is mogelijk, dat dergelijke transacties (mede door de Amerikaansch-Fransche scheepvaartverbindingen) meer voordeel bieden dan rechtstreekse goudonttrekkingen. De jongste Amerikaansche goudzendingen naar Frankrijk zouden kunnen wijzen op een verandering in dit opzicht.

Mochten echter de Fransche en wellicht Zwitsersche goudonttrekkingen aanhouden, dan kan op den duur een discontoverhooging, mede door de voor de deur staande oogstfinancieringen, niet uitblijven. Te meer, omdat de discontokoersen den laatsten tijd iets hooger zijn en de Bank of England haar invloed op de markt herwint. Wel uiten zich de hogere disconto's nog niet zoo zeer in de koersen voor wissels met korten looptijd, doch zes-maands wissels zouden reeds voor 2% geplaatst zijn. Een discontoverhooging tegen den herfst behoort dus niet tot de onmogelijkheden.

Ik wees er boven reeds op, dat de Banque de France waarschijnlijk niet schuldig is aan den aanhouden goudinvoer, daar de weekstaten anders getuigen. De gunstige economische toestand, het ingetreden reisseizoen, de buitenlandsche credietverleening op korten termijn, de te verwachten groote graanoogsten, zouden een voortdurende vraag naar francs veroorzaken. De bedrijvigheid wordt echter voor een deel toegeschreven aan de stabilisatie van den franc op een te laag niveau, beneden de intrinsieke waarde. Men wenscht nu, dat de goudinvoeren ook uitdrukking zullen vinden in de bankbiljettencirculatie, waardoor een zekere inflatie zou ontstaan, met als gevolg een verhooging der prijzen, een geringere vraag naar francs en als uiteindelijk resultaat meer stabiele verhoudingen op de goudmarkt. Dat de prijzen reeds stijgen is bekend. De stakingen, met als doel hooger loon, zijn daarvan een symptoom; een verdere stijging der goederenprijzen zal ook hierdoor veroorzaakt worden.

In New-York is de verlaging van het officieel disconto gevolgd door een daling van de geldkoersen op de open markt. De Federal Reserve Banken trachten door lage geldrente de economische bedrijvigheid te stimuleren. Gesteund zijn zij daarin door de geringe vraag, welke naar geld bestond. Transacties van de B.I.B. om een deel van haar middelen in dollarwissels te beleggen (van een opereeren op de wisselmarkt is nog geen sprake) zouden dan ook zeer onwelkom zijn. Niettegenstaande de goudonttrekkingen voor Fransche en Canadeesche rekening nam de goudvoorraad der Fed. Reserve Banken niet onaanzienlijk toe, dank zij eenige goudzendingen uit Zuid-Amerika en Japan. De Fed. Reserve Board heeft dan ook nog geen enkele reden om haar politiek van goedkoop geld te verlaten. Nog steeds worden dan ook door de Centrale Banken groote hoeveelheden staatsfondsen aangekocht, terwijl ook door het geringe bedrag herdisconto's geld zeer ruim blijft. Het particulier disconto was de laatste weken daardoor niet hooger dan 2 pCt., terwijl eerder nog een neiging tot dalen dan tot stijgen bestond. Bij de aanhoudende depressie in het Amerikaansche zakenleven, het af-

nemen der heurscredieten, enz. is er zeker voorloopig niet met een verhooging van het disconto te rekenen, ook al zou de Bank of England daartoe het voorbeeld geven.

Dat niettegenstaande deze geldruimte nog niet alle Amerikaansche Fed. Reserve Banken haar disconto hebben verlaagd, vindt zijn reden in de zeer uiteenlopende economische verhoudingen in de verschillende staten van Amerika. Hierdoor zijn hier en daar de geldkoersen nog zeer hoog.

Zaterdag jl. verscheen het door de Pruisische Kamer van Koophandel gepubliceerde maandoverzicht over den toestand van handel en nijverheid in de maand Juli, dat zeer somber gestemd was. Er is vrijwel geen enkele tak van nijverheid, welke geen teruggaande cijfers te zien gaf. Uiteraard kan een dergelijke situatie niet zonder invloed op de geldmarkt zijn. De politieke crisis schijnt de buitenlandse verstrekkingen van geld op korten termijn niet zeer terughoudend te hebben gemaakt. Hierdoor maakte de verstijving, welke omstreeks het midden van de maand voelbaar werd, weder plaats voor een aanzienlijke verruiming, waardoor geld goedkoop en het disconto voor wissels met verschillende looptijd ca. 7/8 pCt. beneden het officieel disconto bleef. De Reichsbank kwam dan ook voor de binnenlandsche geldbehoefte nauwelijks in actie en verloor daarmede het contact. Te vermelden valt, dat de B.I.B. een groot deel harer middelen heeft belegd in Duitse schatkistwissels; men spreekt zelfs van een derde of ca. R.M. 10 milliard. Door de beperktheid van de Duitse discontomarkt zullen deze aankopen hun invloed zeker niet hebben gemist en misschien een deel van de buitenlandse credieten hebben vervangen. Dit zal ook de Mark hebben gesteund tegenover de dreigende goudafvloeiing naar Frankrijk, waarvoor de Reichsbank reeds een deel van haar deviczen moest afgeven.

Discontoverhogingen zijn de laatste maanden niet veel voorgekomen. Spanje heeft schijnbaar de algemeene tendenz gebroken door op 17 Juli tot een discontoverhoging tot 6 pCt. te besluiten. Deze verhoging, die in tegenspraak met de algemeene situatie lijkt, is het echter niet. Sedert eind 1928 heeft immers geen discontowijziging plaats gehad, niettegenstaande overall elders het officieel disconto in 1929 herhaalde malen werd verhoogd. Men kan deze verhoging dan ook misschien beschouwen als de inleiding tot de wettelijke stabilisatie, welke een einde zal maken aan de te groote credietverleening in het binnenland. De daling van de Peseta zal er de schrik wel hebben ingebracht. Reeds voor de discontoverhoging waren eenige maatregelen door de regeering genomen en o.a. een commissie van bankiers gevormd om de stabilisatie te steunen. Ditmaal zal men het echter waarschijnlijk zonder buitenlandsche leeningen moeten stellen, daar de algemeene politieke toestand een credietverleening op groote schaal zeker niet aanmoedigt.

Intusschen is de peseta-koers verder ingezakt en wel van 42.30 op 3 Juli tot 42.80 op 31 Juli (Londensche notering).

Ten onzent blijft geld nog zeer ruim en de discontokoersen laag. Was het particulier disconto omstreeks het midden van de maand iets hooger en tot iets boven de 2 pCt. gestegen (onder „psychologischen” invloed van de goudverscheppingen?), later daalde het weer, evenals prolongatie en call.

In de afgelopen maand had verder nog een disconto verlaging in Zwitserland plaats, van 3 op 2½ pCt. Ten opzichte van de meeste valuta's deed de Zwitsersche Franc agio en waren goudzendingen te verwachten. Ook zou de Duitse kapitaalvlucht weer sterk zijn toegenomen, hetgeen niet onmogelijk lijkt. Ook in ons land zijn de effectenkoopen voor Duitsche rekening nog steeds omvangrijk.

V. D. BR.

### Het Jaarverslag van de Javasche Bank 1929-'30.

Het jongste jaarverslag van onze Indische Circulatiebank geeft na een beschrijving van het geld- en muntwezen in 1929 in Duitschland, Frankrijk, Engeland, de Vereenigde Staten, Canada, Argentinië en Japan, een uitvoerige beschouwing over de handelsbeweging van Ned.-Indië, die met het oog op de groote prijsdaling van de voornaamste exportproducten van bijzondere beteekenis is.

#### Handelsbeweging.

Uit de cijfers betreffende den totalen in- en uitvoer blijkt duidelijk, dat de handelsbeweging van geheel Ned.-Indië gekenmerkt wordt door een gedaalde waarde van den export en een gestegen waarde van den import, eene tendenz, die zich, zooals uit het onderstaande staatje duidelijk blijkt, in 1928 ook reeds ten opzichte van 1927 voordeed.

#### Handelsbalans voor Nederlandsch-Indië.

	1929	1928	meer of minder in 1929
Uitv. f	1.481.024.000.-	1.589.880.000.-	- f 108.856.000.-
Inv. „	1.162.179.000.-	1.030.218.000.-	+ „ 131.961.000.-
Saldo			
	+ f 318.845.000.-	+ f 559.662.000.-	- f 240.817.000.-
			in 1928 meer of in 1929 meer of minder dan in 1927 minder dan in 1928
Uitvoer	.....	- f 74.380.000	- f 108.856.000
Invoer	.....	+ „ 95.907.000	+ „ 131.961.000
Saldo	.....	- f 170.287.000	- f 240.817.000

De tendenz, die uit deze cijfers blijkt, t.w. daling van het uitvoersaldo tengevolge van vermindering van de uitvoerwaarde en stijging van de invoerwaarde tegelijkertijd, verscherpte zich in 1929 in belangrijke mate. Eene dergelijke tendenz moet, zolang geen belangrijke structuurveranderingen in de maatschappij plaats vinden, — waarvoor straks nog nader zal worden ingegaan —, tegenstroomingen tengevolge hebben. De daling van de exportwaarde kan op den duur niet nalaten de koopkracht van het land nadeelig te beïnvloeden, waardoor de import automatisch zal dalen. Verschillende omstandigheden kunnen echter veroorzaken, dat deze reactie vertraagd wordt. In de eerste plaats kan de groote import een gevolg zijn van den invoer van kapitaalgoederen — gefinancierd met buitenlandsch kapitaal — die in verband met de openlegging van nieuwe gebieden, het uitbreiden van het areaal van bestaande ondernemingen, of de uitbreiding van den mijnbouw, nog eenigen tijd kunnen doorgaan, zonder dat deze onmiddellijk stopgezet behoeven te worden, zoodra de prijsdaling intreedt. Voorts behoeft de prijsdaling der producten van de Europeesche cultures geenszins tot gevolg te hebben, dat het voor loonen uitgegeven bedrag, dat de consumptie bepaalt, dadelijk daalt. Tenslotte zal de achteruitgang van de oogsten van Inlandsche gewassen eene verschuiving in de inkomensbesteding van de Inheemsche bevolking tengevolge hebben, die direct leidt tot stijging van den invoer van levensmiddelen en eerst in een verder stadium een druk op de andere invoeren gaat uitoefenen. Deze factoren, die zich in 1928 reeds gedeeltelijk en in 1929 in vollen omvang deden gelden, moesten tot eene reactie leiden. Deze vond dan ook plaats tegen het einde van het jaar 1929. Tot en met de maand Augustus 1929 bleven de invoeren in vergelijking met de overeenkomstige maanden van het vorige jaar aanzienlijk stijgen, en gedurende de maanden September tot en met November slechts weinig meer dan het vorige jaar te bedragen. In December 1929 bleef de import achter bij dien van het vorige jaar en in de eerste maanden van 1930 kon een verdere daling geconstateerd worden.

Eene vergelijking van de handelsbalans over de eerste vier maanden van 1930 met die van het vorige jaar illustreert dit nader.

Uit dezen gang van zaken mag afgeleid worden, dat zich sinds het einde van 1929 een aanpassing van den invoer aan het verlaagde prijsniveau van de export-artikelen begon te voltrekken, aan welk aanpassingsproces, dat zich op velerlei gebied demonstreert, in dit verslag verder nog aandacht gewijd zal worden.

De beteekenis van den achteruitgang van de exportwaarde blijkt duidelijk uit den export van 14 van de belangrijkste uitvoerartikelen.<sup>1)</sup>

De exportwaarde van deze 14 producten gaf de volgende daling te zien:

<sup>1)</sup> Voor dit overzicht verwijzen wij naar Het Verslag op blz. 35.



Waarde in 1928 ..... f 1.395.240.000 ..

Waarde in 1929 ..... „ 1.255.390.000

Daling ..... f 139.850.000 of 10 %.

Het totaal der geëxporteerde hoeveelheden bedroeg:

in 1929 ..... 7.530.312 ton

in 1928 ..... 7.398.611 ton

stijging ..... 131.701 ton of 1 3/4 %.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de toeneming van de geëxporteerde hoeveelheid lang niet voldoende was om de prijsdaling te compenseeren. Bij nadere beschouwing valt tevens op, dat de stijging van den export zich in hoofzaak beperkte tot die der aardolieproducten.

Uit het voorgaande is gebleken, dat de prijsdaling van de groote uitvoerproducten, die zich in de laatste jaren manifesteerde, zij het dan ook veel later dan verwacht werd, heeft geleid tot eene daling van den invoer. Verschillende oorzaken, waarop hier nader zal worden ingegaan, hadden tengevolge, dat deze daling tot dusverre nog tot een betrekkelijk geringen omvang beperkt bleef. Eene verdere daling van den invoer kan verwacht worden; bij de beoordeeling van den omvang daarvan zal echter rekening gehouden moeten worden met de redenen die aanleiding gaven tot de voorafgegane stijging. Aan de verklaring van het hierbedoelde vraagstuk moge een aan eene publicatie van het Centraal Kantoor voor de Statistiek ontleend overzicht van de handelsbalans van Nederlandsch-Indië over de jaren 1924/1929 vooraf gaan.

	Invoer In miljoenen guldens	Uitvoer	Saldi	Invoer in % van den uitvoer
1924	703	1557	854	45,2
1925	863	1813	950	47,6
1926	924	1599	675	57,8
1927	927	1656	729	56,—
1928	1030	1590	560	64,8
1929	1162	1481	319	78,5

Uit deze cijfers blijkt, dat de uitvoerwaarde, met uitzondering van het topjaar, 1925, om het niveau van 1924 heeft geschommeld, terwijl de invoerwaarde vrijwel onafgebroken bleef stijgen, zoodat deze van 45,2 pCt. van de uitvoerwaarde in 1924 opliep tot 78,5 pCt. in 1929.

In de eerste plaats heeft de aanzienlijke uitbreiding van den omvang van het Westersche cultuurbedrijf sinds 1924 hierop een belangrijken invloed gehad. Dit blijkt al dadelijk, indien men den omvang van het door de Europeesche cultuurs geöccupeerde areaal in den loop der jaren nagaat. Het beplante oppervlak breidde zich als volgt uit:

	Java	Buitengewesten	Totaal
1924	575.227 H.A.	332.411 H.A.	907.655 H.A.
1925	598.916 „	354.145 „	953.061 „
1926	616.473 „	377.055 „	993.528 „
1927	656.999 „	411.030 „	1.068.029 „
1928	677.552 „	461.767 „	1.139.319 „

Voor geheel Nederlandsch-Indië kan dus in vijf jaar tijds eene toeneming van het beplante areaal met 25,6 pCt. geconstateerd worden. Deze uitbreiding heeft aanleiding gegeven tot een belangrijken invoer van kapitaalgoederen. Voor het jaar 1929 werd dit nader toegelicht op pag. 44 en 47, waar tevens bleek, dat ook de petroleum-industrie eene groote behoefte aan kapitaalgoederen had. Daarnaast heeft de uitbreiding van het cultuurbedrijf in den loop der jaren den import van consumptie-artikelen doen stijgen. In de eerste plaats omdat de openlegging van nieuwe ondernemingen arbeid vordert, zoodat een groot deel van het geïnvesteerde kapitaal besteed wordt aan de uitbetaling van loonen en voorts door de blijvende werkvermeerdering die de in exploitatie genomen bedrijven met zich medebrengen. Nu behoort de consumptieve kracht van het bij het Westersche bedrijfsleven betrokken deel der bevolking niet evenredig met het beplante areaal te zijn gestegen. De steeds meer geperfectioneerde cultuur-methodes hebben ongetwijfeld tengevolge gehad, dat eenzelfde areaal met een geringer aantal arbeiders kan worden bewerkt, terwijl bovendien niet uit het oog mag worden verloren, dat de uitbreiding van de verschillende cultuurs, die een uiteenlopende arbeidsintensiteit aanwijzen, niet in een gelijk tempo geschiedt. Zulks blijkt duidelijk, indien men bijv. de tabakscultuur in Deli stelt tegenover de rubbercultuur. Het beplante areaal van de eerste steeg slechts heel weinig, terwijl laatstgenoemde cultuur, die veel minder arbeidsintensief is, zich sterk uitbreidde.

Ondanks dit alles heeft het Europeesche bedrijfsleven in de laatste jaren dus steeds meer geld onder de bevolking gebracht, terwijl de winsten der ondernemingen over het algemeen achteruit gingen.

De uitvoer der bevolkingsproducten bleef niettegenstaande

het feit, dat ook daarvoor de conjunctuur in de laatste jaren slecht was, over het algemeen in waarde stijgen, hetgeen dus tevens beteekende, dat het aandeel in de totale uitvoerwaarde van landbouwproducten grooter werd. Deze ontwikkeling blijkt duidelijk uit het navolgend tabellarisch overzicht.

	Onder- nemings- producten In miljoenen guldens	In- landsche producten Totaal In miljoenen guldens	Percentage van Inlandsche producten van het totaal	
Nederlandsch-Indië				
1924	880	299	1.179	25,4
1925	925	530	1.455	36,4
1926	817	400	1.217	32,9
1927	888	404	1.292	31,3
1928	808	429	1.237	34,7
Java en Madoera				
1924	675	77	752	10,2
1925	625	101	726	13,9
1926	541	76	617	12,3
1927	604	81	685	11,8
1928	585	135	718	18,8
Buitengewesten				
1924	205	222	427	52,—
1925	300	429	729	58,8
1926	276	324	600	54,—
1927	284	323	607	53,2
1928	225	294	519	56,6

Aangezien de bevolkingscultuurs vrijwel zonder eenig kapitaal worden gedreven en besparingen, afgezien van het tijdelijk oppotten van geld, geen rol van betekenis spelen, zal het deel van de opbrengst van de geëxporteerde bevolkingsproducten, dat in handen der Inheemschen komt, grotendeels in de consumptie overgaan en den invoer van Nederlandsch-Indië langs directen en indirecten weg vermeerderen. Het meer wisselvallige karakter van de waarde der bevolkingsproducten, die geëxporteerd worden, zal de koopkracht van de Inheemschen daarmede laten op en neer gaan, waarbij alleen de hierboven bedoelde besparingen eene gedeeltelijke nivellering van het in de consumptie overgegangene deel van het inkomen kunnen veroorzaken.

Eene vergelijking tusschen de Europeesche- en de Inheemsche exportcultuurs stelt hoven twijfel, dat — afgezien van de productiviteit van de verschillende cultuurmethoden, die door beiden in toepassing gebracht worden en waarop hier niet zal worden ingegaan — het percentage van het totale provenu, dat in de consumptie overgaat, bij de laatstgenoemde het grootst is. Indien het hooge peil der bevolkingsproductie op den duur gehandhaafd blijft, zal deze gang van zaken een blijvende verhooging van den invoer met zich medebrengen.

In de hier in beschouwing genomen periode heeft zoowel de ontwikkeling van het Europeesche bedrijf als die van het Inheemsche tot de importvermeerdering bijgedragen. Het is niet mogelijk met cijfers aan te toonen, welk aandeel in de toeneming aan ieder dezer factoren moet worden toegekend, doch wel kan met eenige zekerheid gezegd worden, dat de vermeerdering, die verband houdt met de uitbreiding der bevolkingscultuurs, het percentage, dat den invoer van den uitvoer uitmaakt, min of meer blijvend zal verhoogen, terwijl een herstel van de conjunctuur tengevolge zal hebben, dat het percentage van het provenu van het Europeesche bedrijf, dat in de consumptie zal overgaan, daalt, al zal de consumptie uit dien hoofde in absoluten zin stijgen.

Dit betoog leidt tot de conclusie, dat het uitvoersaldo van de handelsbalans in de toekomst relatief kleiner zal blijven, dan dit in vroegere jaren was, zoodat men goed zal doen er mede rekening te houden, dat veranderingen van blijvenden aard hebben plaats gevonden.

Met de hiervoor geschetste ontwikkeling valt tevens samen het algemeen streven van de Inlandsche bevolking naar verhooging van den levensstandaard, een verschijnsel, waarop mijn voorganger reeds in zijn laatste verslag wees.

#### Nikkelen Munt.

Tenslotte bespreekt de president in zijn verslag de kwestie van de vervanging van zilveren door nikkelmunt.

Hierbij wordt er op gewezen, dat de voorstanders zich laten leiden door de financiële voordeelen, die uit de vervanging zouden kunnen voortspruiten. Deze overwegingen komen volgens de meening van den president pas in de tweede plaats aan de orde. Aangezien de financiële zijde zoo breed wordt uitgemeent, gaat hij eerst de juistheid daarvan na.

Volgens het Muntverslag over 1928 belooft het totaal bedrag aan Rijksdaalders, Guldens en Halvegulden, aanwezig in Ned-Indië op 1 Jan. 1929, f 401.400.000. Bij de berekening van dit cijfer is echter geen rekening gehouden met de vermindering tengevolge van den uitvoer van zilveren munten naar andere Oost-Aziatische landen in de zestiger en zeventiger jaren van de vorige eeuw en met de versmelting en uitvoer, die in het bijzonder ook in de na-oorlogsjaren plaats vond. Verder moet een onderscheid gemaakt worden tusschen de munten, die opgepot zijn en de munten, welke praktisch in het betalingsverkeer dienst doen.

Op grond van een onderzoek, ingesteld door de Indische kantoren van De Javasche Bank, naar de samenstelling van de muntcirculatie, komt de president tot een taxatie van f 116.612.000, waarvan f 30.923.513 in de kas bij de J. B. is. Dit cijfer wordt echter onder groot voorbehoud gegeven, omdat het beschikbare cijfermateriaal geen basis kan vormen voor eene raming van de aan het betalingsverkeer onttrokken teekennunt, die opgepot is en van het bedrag der circulatie in die gebieden, die slechts een indirect contact met de werkingssfeer van de J. B. hebben.

Verder wijst het verslag dan op de betekenis, die het zilver voor de inlanders als besparingsmateriaal bezit en vervolgt dan:

Niet aan te nemen is, dat de bevolking door dien maatregel zal overgaan tot meer moderne spaarmethoden en het „oppot“-systeem zal verlaten. Te verwachten valt, dat zij in plaats van zilveren teekennunt goud zal oppotten. De afgifte van gouden standaardmunten voor dit doel wil mij, met het oog op de hier te lande gevoerde bankpolitiek, minder gewenscht voorkomen. Verwacht mag dan ook worden, dat de vraag naar ducaten en vreemde gouden munten zal toenemen, zoodat in de plaats van de thans opgepotte zilveren munten met eene intrinsieke waarde van 25 à 30 pCt., welke munten voor de bevolking echter praktisch goudwaarde vertegenwoordigen, munten zullen treden met eene intrinsieke waarde van 100 pCt. Hierdoor wordt dus geenszins bereikt, hetgeen de voorstanders van de nikkelen munt naar voren brengen, dat het deel van het volksvermogen dat in onproductief zilver belegd wordt, vrij komt voor productieve doeleinden.

De conclusie, die ik uit het voorgaande zou willen trekken is, dat eene invoering van nikkelen munt hier te lande eene ongewenschte wijziging zou brengen in de, zij het dan ook primitieve, spaarmethode der inlandsche bevolking, die voorshands nog niet gemist kan worden, terwijl anderzijds het financiële voordeel voor den Staat de gekoesterde verwachtingen zal beschamen, zoodat het niet gemotiveerd is, terwille van een geldelijk voordeel, dat geenszins zeker is, een bevredigend geregeld muntwezen te vervangen door een nieuw, waarvan men de consequenties in eene meer primitieve samenleving niet kan overzien.

Wat de behoefte aan nikkelen munt betreft, dient men voorts nog te bedenken, dat de vervanging van de grove zilveren munten door pasmunt voor De Javasche Bank tengevolge zal hebben, dat de metaaldekking der obligo's geheel uit goud zal moeten bestaan, aangezien pasmunt niet als dekkingsmateriaal zal kunnen dienen.

Neemt men in aanmerking, dat de tot dusverre voor besparingsdoeleinden gebezigde zilveren teekennunt en de zilvervoorraad van De Javasche Bank voor het grootste deel zal moeten worden ontmunt, dan is het allerminst uitgesloten, dat het verlies, dat uit dien hoofde ten laste van het Muntfonds zal komen, grooter is dan de winst, die resulteert uit de invoering van nikkelen munt in plaats van de bestaande teekennunt en van de muntbiljetten in omloop.

De critische houding, die van de zijde van de inheemsche bevolking jegens de nikkelen munt verwacht mag worden, zal zich niet alleen uiten ten aanzien van het gebruik van geld als spaarmiddel, doch zal ook van meer algemeene strekking zijn. In dit verband komt het mij gewenscht voor de aandacht te vestigen op het feit, dat in enkele streken van Nederlandsch-Indië — ik denk hierbij o.a. aan Bali en de binnenlanden van Celebes — het voorshands tot de onmogelijkheden zal behooren om de bestaande zilveren munt te vervangen door nikkelen. Ten bewijze, dat het niet alleen gaat om een persoonlijke indruk, moge de aandacht gevestigd worden op het feit, dat het in die streken tot dusverre evenzeer onmogelijk bleek te zijn het muntpapier onder de bevolking als betaalmiddel ingang te doen vinden.

### Indexcijfers van scheepsvrachten.

„The Economist” schrijft: De teekenen, die hier en daar op de vrachtenmarkt vielen waar te nemen voor een gedeeltelijk herstel na de groote depressie van de laatste maanden worden weerspiegeld door een stijging van 3.2 pCt. welke ons indexcijfer voor de maand Juli, 90.8, te zien geeft, vergeleken met 100.3 een jaar geleden. De volgende tabel toont de jongste schommelingen van de verschillende groepen:

Datum	Europeesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Dec. 1927	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Dec. 1928	122,1	131,3	125,6	126,8	127,4	156,7	131,7
Juli 1929	131,1	100,2	121,5	106,3	104,7	97,9	110,3
Aug. „	125,5	99,6	115,6	117,0	104,7	108,6	111,8
Sept. „	129,7	99,9	112,3	115,3	100,4	107,7	110,9
Oct. „	130,4	98,3	103,1	117,4	95,1	106,8	108,5
Nov. „	124,9	96,9	97,6	110,7	91,6	94,4	102,7
Dec. „	117,3	95,5	94,6	109,0	93,4	91,7	100,3
Januari 1930	104,2	94,2	95,1	99,8	85,2	88,1	94,4
Februari „	98,1	92,6	95,5	93,4	78,9	75,7	89,0
Maart „	96,3	87,7	91,9	94,2	77,8	79,2	87,9
April „	94,4	91,2	95,9	94,8	76,3	85,5	89,7
Mei „	95,1	88,5	91,6	94,2	74,6	87,2	88,5
Juni „	91,3	85,2	90,7	95,7	74,6	90,8	88,1
Juli „	86,3	89,6	94,6	102,8	78,3	93,5	90,8

De belangrijkste gebeurtenis van de afgelopen maand was de markante verbetering van de graanvrachten van Zuid-Amerika naar Europa. De vraag naar tonnage in de wilde vaart van La Plata breidde zich sterk uit; een belangrijke factor, die tot de stijging van de vrachttarieven in deze afdeling van de markt bijdroeg, was echter het feit, dat de enorme hoeveelheid opgelegde tonnage de onmiddellijk beschikbare scheepsruimte aanzienlijk heeft verminderd. Deze factor was meer dan eenige wezenlijke opleving van den handel de reden voor den vasteren toon, die voor de noteringen op de meeste andere thuisreizen heerschte, terwijl het gevaar voor een hernieuwde daling van de vrachttarieven door een eenigszins betere vraag door goedkope aanbiedingen van opgelegde schepen wordt geïllustreerd door de hernieuwde slapte in Juli voor uitgaande vrachten, zoowel in Europa als naar Zuid-Amerika. De veranderingen gedurende de maand van het indexcijfer voor elke groep en subgroep blijken uit de volgende tabel, waarbij het cijfer 100 telkens het gemiddelde voor de jaren 1898—1913 voorstelt:

	Indexcijfer	+ of —
Golf van Biscaye; uitgaande vracht...	97,2	— 12,9
„ „ thuisvracht.....	91,9	— 9,7
Middell. Zee; uitgaande vracht.....	89,7	— 7,7
„ „ thuisvracht.....	90,6	— 0,2
Noord-Amerika.....	89,6	+ 4,4
Zuid-Amerika; uitgaande vracht....	107,7	— 10,1
„ „ thuisvracht.....	81,4	+ 17,7
Indië; uitgaande vracht.....	117,9	+ 4,2
„ „ thuisvracht.....	87,7	+ 10,0
Het verre Oosten, enz.....	78,3	+ 3,7
Australië.....	93,5	+ 2,7

De volgende tabel toont ons indexcijfer, herleid tot een percentage voor 1913:

(1913 = 100)

Maand	1927	1928	1929	1930
Januari .....	118,59	98,47	109,6	81,2
Februari .....	120,54	94,33	106,7	76,5
Maart .....	118,58	93,17	102,6	75,5
April .....	111,06	94,59	99,1	77,1
Mei .....	111,41	93,79	97,3	76,1
Juni .....	108,54	91,29	92,1	75,7
Juli .....	101,61	93,73	94,8	78,1
Augustus .....	105,51	98,17	96,1	
September .....	107,51	99,54	95,3	
October .....	105,78	103,93	93,3	
November .....	106,27	110,94	88,3	
December .....	102,31	113,17	86,2	
Jaarl. gemiddelde	109,64	98,8	96,8	

### Indexcijfers van groot- en kleinhandelsprijzen in Nederlandsch-Indië.

De maandstatistiek 1930 No. 3 van het Centraal Kantoor voor de Statistiek te Weltevreden bevat o.m. het volgende:

**Invoer.** De serie van de invoerartikelen omvat 72 artikelen, welke in vijf groepen zijn verdeeld.

De indexcijfers voor *textiele goederen*, *levensmiddelen* en *metalen* liepen in de maand Maart alle met één punt terug, respectievelijk tot 169, 144 en 138.

Veroorzaken bij de groep levensmiddelen de prijzen van kedelee, Australisch meel en Australische boter deze daling, bij de groep metalen waren het de prijzen van draadnagels, rood bladkoper en lood, die het indexcijfer omlaag brachten.

Het indexcijfer van de groep *chemicaliën* en *verfstoffen* bleef onveranderd 139, hoewel de prijs van kopersulfaat een kleine teruggang te zien gaf; dat van de groep *diversen* daalde van 159 tot 151, als gevolg van de prijzen van petroleum, die een scherpe inzinking vertoonden.

Het indexcijfer voor den geheelen invoer kwam op 150 te staan, twee punten lager dan in de vorige maand.

**Uitvoer.** De serie uitvoerproducten omvat de prijzen van 20 producten.

De scherp dalende tendenz, die de prijzen dezer producten in de laatste maanden van 1929 en in Januari en Februari 1930 kenmerkte, zette zich in Maart over vrijwel de geheele linie, zij het ook in minder snel tempo, voort.

De prijs per 100 KG. van copra daalde van f 21.06 in Februari tot f 19.69 in Maart, damar van f 82.19 tot f 76.50, koffie van f 68.81 tot f 61.52, mais van f 6.12 tot f 5.62, suiker suprieur van f 11.07 tot f 10.47, tin van f 205.81 tot f 195.63.

Alleen de prijzen van katjang- en citronellaolie, djarakpitten, kapok en thee waren iets vaster.

Het indexcijfer voor den geheelen uitvoer bedroeg 98 tegen 100 in Februari, terwijl het algemeen indexcijfer van in- en uitvoer tezamen daalde van 141 tot 139.

*Dit algemeen indexcijfer heeft geen andere beteekenis dan dat het het gemiddelde prijsverloop voorstelt van de 92 met name genoemde producten.*

Indexcijfers van 72 invoer- en 20 uitvoerartikelen in den groothandel te Batavia, Soerabaja en Semarang.

	Invoerartikelen.						Uitvoerartikelen	Totaal groothandel
	Textielgoederen <sup>1)</sup>	Levensmiddelen <sup>2)</sup>	Metalen <sup>3)</sup>	Chemicaliën <sup>4)</sup>	Diversen <sup>5)</sup>	Totaal		
1913.	100	100	100	100	100	100	100	100
1924.	213	164	167	160	168	178	155	173
1925.	208	161	160	150	165	172	146	166
1926.	185	157	151	153	169	165	137	159
1927.	174	148	149	149	173	160	130	154
1928.	172	149	141	144	162	155	125	149
1929.	172	149	142	142	163	155	123	148
Maart 1929.	172	149	144	143	166	156	130	151
April	172	148	142	140	166	155	124	148
Mei	172	148	142	145	164	156	127	150
Juni	172	148	142	145	162	156	123	149
Juli	172	149	142	145	162	156	127	149
Augustus	172	148	142	142	163	155	124	148
September	172	149	141	142	163	155	123	148
October	172	150	140	141	161	154	121	147
November	171	148	141	141	160	154	120	146
December	170	147	139	140	160	153	111	144
Januari 1930.	170	147	139	140	159	153	105	143
Februari	170	145	139	139	159	152	100	141
Maart	169	144	138	139	151	150	98	139

<sup>1)</sup> 20 art. <sup>2)</sup> 12 art. <sup>3)</sup> 12 art. <sup>4)</sup> 15 art. <sup>5)</sup> 13 art.

**Kleinhandelsprijzen.** De serie kleinhandelsprijzen omvat de prijzen van 40 verbruiksartikelen, verdeeld in een serie inheemsche en een serie uitheemsche artikelen.

Het indexcijfer van de serie inheemsche artikelen liep in April met 5 punten terug tot 156.

Rijst, aardappelen, kippeneieren, klapperolie, suiker en petroleum waren in April goedkoper dan in de voorafgaande maand.

Het indexcijfer voor de uitheemsche artikelen bleef onveranderd 145, terwijl dat van den geheelen kleinhandel, in- en uitheemsche tezamen, 151 bedroeg tegen 153 in Maart.

Indexcijfers van kleinhandelsprijzen van verbruiksartikelen van in- en uitheemschen oorsprong te Batavia.

	Inheemsch <sup>1)</sup>	Uitheemsch <sup>1)</sup>	Totaal	Voeding <sup>2)</sup>
1913/14	100	100	100	100
1924 ..	182	158	170	170
1925 ..	169	152	160	159
1926 ..	169	148	159	156
1927 ..	166	147	157	155
1928 ..	160	148	154	153
1929 ..	162	145	153	151
April 1929 ..	164	145	154	152
Mei " ..	161	145	153	151
Juni " ..	160	146	153	151
Juli " ..	158	145	152	149
Augustus " ..	160	144	152	150
September " ..	160	144	152	150
October " ..	161	143	152	150
November " ..	162	144	153	151
December " ..	163	145	154	153
Januari 1930 ..	163	146	154	153
Februari " ..	166	145	155	154
Maart " ..	161	145	153	153
April " ..	156	145	150	151

<sup>1)</sup> 20 artikelen. <sup>2)</sup> 35 artikelen.

**Pasarprijzen.** Waren de noteringen van de meeste artikelen in Februari nog vrij hoog in verband met de geringe geogoste uitgestrektheid Inlandsche landbouwgewassen in de voorafgaande maanden en voor enkele artikelen ook als gevolg van de Lebaran, de prijzen in Maart geven voor vrijwel alle producten lagere cijfers te zien.

Voor het eerst sinds Augustus 1929 werd dan ook in Maart van een grootere uitgestrektheid Inlandsche landbouwproducten geogost dan in de overeenkomstige maanden van 1928—1929, waardoor de voedselvoorziening van de Inheemsche bevolking aanzienlijk verbeterde. De gemiddelde prijs voor padi goendil liep terug van gemiddeld f 4.78 in Februari tot f 4.39 per picol in Maart, beras No. 2 van f 11.41 tot f 11.—, mais No. 1 van f 5.18 tot f 4.47 en gapek van f 4.26 tot f 3.65. Ook de prijzen van Javaansche suiker, gedroogde visch, eieren en katjang kedelee toonden eenigszins een dalende richting.

Vergeleken met de pasarprijzen van Maart 1929, zijn in Maart jl. alleen de prijzen van cassave, gapek en bataten nog op een aanzienlijk hooger niveau. De prijs van gapek bijv. bedroeg in Maart 1929 slechts f 2.15 per picol.

### BOEKAANKONDIGING.

*Le port de New-York dans son rôle économique* par Gaston Eyskens. (René Fonteyn, Louvain).

Het eerste deel van het lijvig boekwerk is gewijd aan een analytisch onderzoek van het verkeer en de economische functies, die de haven van New-York vervult. Uit de tabel op pag. 19, waarin het scheepvaartverkeer der groote wereldhavens wordt vergeleken, blijkt, dat New-York de eerste plaats inneemt, gevolgd door Rotterdam, Antwerpen, Londen en Hamburg. Oogenschinlijk is het totaal aantal schepen, dat in 1927 de haven van New-York bezocht, niet zooveel grooter dan dat van Rotterdam. Houdt men echter rekening met de z.g. kustvaart, welke totaalcijfers niet in de statistiek zijn opgenomen, ofschoon onder kustvaart bijv. ook wordt begrepen de vaart op de Golf van Mexico, Westkust van Noord-Amerika etc., terwijl het totale verkeer dat op deze wijze in 1927 via New-York geleid werd 41 miljoen tons vertegenwoordigde, dan krijgt men een indruk van omvang en beteekenis van het scheepvaartverkeer in de haven van New-York! Terecht wijst de schrijver er overigens

op, dat deze vorm van kustvaart uitsluitend gereserveerd is voor schepen onder Amerikaansche vlag.

Achtereenvolgens wordt de beteekenis van New-York als wereldmarkt nagegaan, en een uitvoerig historisch overzicht gegeven van ontstaan en ontwikkeling der wereld-havenstad.

Wij zien welke factoren er in het bijzonder toe hebben bijgedragen, dat New-York uit den strijd met Philadelphia en Boston om de suprematie als overwinnaar is te voorschijn getreden, in welk verband uitvoerig wordt stilgestaan bij de gunstige geographische ligging, de beteekenis van New-York's achterland mede bezien uit het oogpunt van land- en mijnbouw, de verbindingswegen zoo te land als te water, waarbij een overzicht wordt gegeven van het spoorwegnet en een analyse van het verkeer op de spoorwegen, terwijl — teeken des tijds — ook de ontwikkeling der luchtvaart wordt nagegaan.

Hoofdstuk IV is gewijd aan het scheepvaartverkeer. O.a. wordt in dit hoofdstuk een gedetailleerd overzicht gegeven van alle lijnen met inbegrip van de kustvaart, welke New-York in haar vaarplan hebben opgenomen. Hoofdstuk V behandelt meer in het bijzonder de natuurlijke voordeelen, die New-York's haven biedt, haar outillage, de exploitatievorm alsmede de technische, commercieele en administratieve organisatie, waarbij beschouwingen, gewijd aan de rol, die de banken, veemen, cargadoors en expéditeurs vervullen, niet ontbreken. Uitvoerig bespreekt de schrijver vervolgens de toekomstige uitbreidingsmogelijkheden, de spoorwegtarieven-politiek, de functie der Interstate Commerce Commission als tariefregelend lichaam en tenslotte New-York's toekomst gezien in het licht der nieuwe toegangswegen naar zee.

Een belangwekkende studie, waarmede de bestaande haven-literatuur wederom is verrijkt. Dubbel te betreuren is het, dat voor dit actueele werk, dat op vrijwel iedere bladzijde getuigenis aflegt van de nauwgezetheid, waarmede de schrijver zich gedurende zijn tweejarig verblijf in Amerika op de hoogte heeft gesteld van alles wat met New-York's haven in verband staat, ongetwijfeld noodgedwongen gebruik is gemaakt van statistische gegevens over 1927. Indien geen latere gegevens ter beschikking stonden ware het te wenschen, dat de Vereenigde Staten, die op zoo velerlei terrein den pas markeeren, de diensten, welke belast zijn met het verzamelen en verwerken van statistisch materiaal zoodanig reorganiseerden, dat voortaan up to date gegevens beschikbaar zijn.

C. V.

*Das Bankgeschäft.* Von Dr. Georg Obst, o. Professor an der Universität Breslau. Neunte völlig veränderte und erweiterte Auflage. Zwei Ganzleinenbände RM. 56.—. Band I. *Verkehrstechnik und Betriebseinrichtungen.* 746 Seiten. Band II. *Bankpolitik.* Etwa 600 Seiten. Das Werk wird nur komplett abgegeben. (Stuttgart, C. E. Poeschel Verlag).

Sedert den oorlog hebben op het gebied van het bankwezen groote veranderingen plaats gevonden, niet alleen wat de techniek, maar ook wat de wetten en de gebruiken betreft. Daarmede zijn nieuwe problemen — vooral op het gebied van het credietwezen — ontstaan, die om een oplossing vragen. De nieuwe druk van het bekende standaardwerk van Prof. Obst voorziet daarom ongetwijfeld in een reeds lang gevoelde behoefte.

In de inleiding van Deel I wordt de vraag besproken, wie bankzaken mag doen. Daarna wordt het bedrijf van de verschillende soorten banken behandeld. In het eerste gedeelte staat de schrijver bij de bankzaken stil. Zeer uitvoerig besproken worden o.a. het cheque- en giroverkeer, de op een andere basis als vóór den oorlog opgebouwde deviezenzaken, het rekening-courantverkeer, het accept- en hypotheekbe-

drijf, effecten-, beurs-, emissiezaken enz. In het tweede gedeelte van Deel I wordt getoond, hoe het bedrijf zich na de thans overal doorgevoerde instelling op machines en de nieuwe contróle-inrichtingen heeft aangepast of moet aanpassen, opdat het zonder stoornis functionneert.

Het tweede Deel behandelt het vraagstuk van bankpolitiek, zoowel in algemeenen als in engeren zin. Het ontstaan, de organisatie en de politiek van de voornaamste circulatiebanken (Duitschland, Dantzig, Oostenrijk, Hongarije, Tsjecho-Slowakije, Zwitserland, Italië, Engeland, Frankrijk, Rusland, Polen en de Ver. Staten), benevens de algemeene vragen van circulatiebankpolitiek vinden behandeling. Daarna wijdt de schrijver zijn aandacht aan het ontstaan en den groei van de groote Deutsche credietbanken, om vervolgens de onderlinge verhouding van de banken, de verhouding van de banken tot handel, industrie, beurs en geldmarkt te bespreken.

#### ONTVANGEN BOEKEN.

*De rechtspositie van besloten naamlooze vennootschappen ten opzichte van den fiscus.* Familievennootschappen, bouwmaatschappijen, eenmansvennootschappen door Prof. Mr. G. Russel. (Amsterdam 1930; N.V. H. van der Marck's Uitgevers-Mij. Prijs f 1.50).

De schrijver behandelt de rechteloosheid, waarin de verschillende soorten van besloten naamlooze vennootschappen door den ongelijken strijd met den fiscus zijn vervallen.

De verschillende wijzen, waarop langs de weg van burgerlijk-, fiscaal- en strafrecht de directeuren, aandeelhouders en andere belanghebbenden bij die vennootschappen worden gedupeerd, zijn volledig omschreven.

*Winstproblemen* door Dr. G. J. M. de Gruyter. Proefschrift Ned. Handels Hoogeschool. ('s-Hertogenbosch 1930; Teulings' Uitgevers-Maatschappij, N.V. Prijs f 3.90).

Dit proefschrift behandelt de vraagstukken omtrent het wezen van de winst, hare bepaling en hare verdeling. Het theoretisch begrip ondernemerswinst blijkt niet te passen voor de bedrijfshuishoudkunde, zoodat met twee begrippen ondernemerswinst en ondernemingswinst wordt gewerkt.

Van beteekenis zijn de hoofdstukken over kostprijsberekening en winstuitkeering en reserveering. In het laatste hoofdstuk wordt de winst en expansiedrang van de H. V. A., de Koninklijke, Philips, de Koninklijke Paketvaart, De Amsterdamsche Bank en de Nationale Levensverzekering-bank behandeld.

*Dr. F. A. de Graaff: „Wordt Nederland parlementair geregeerd?, een onderzoek naar de verhouding van Regeering en Parlement.”* Proefschrift Ned. Handels Hoogeschool. (Uitg. Fa. J. Muusses & Co., Purmerend. 157 blz. Prijs f 2.90).

Naast een beschrijving van den geleidelijken groei der verhouding van Regeering en Parlement in Nederland en een behandeling van het Engelse parlementaire stelsel, wordt een analyse van de Nederlandsche verhouding gegeven.

De nadruk wordt hierbij gelegd op het ontbreken van een voortdurend overwicht van het Parlement over de Regeering. De schrijver ziet nl. de verhouding in de practijk wijzigingen ondergaan, naarmate de Regeering in meer of minder nauw contact tot de parlamentsmeerderheid staat en concludeert dan ook, tot het bestaan van een „golving" in deze verhouding.

*Handelsrekenen voor de akte boekhouden M.O.* door H. L. C. Kok, Leeraar aan de Handels-Hoogere Burgerschool te Groningen, eerste deel A. (Groningen—Den Haag 1930; J. B. Wolters' Uitgevers-Maatschappij, N.V. Prijs f 6.90).

Dit deel is bestemd om met de Deelen II en III en de daarbij aansluitende Modellenverzamelingen een gesloten leergang voor kandidaten voor de akte Boekhouden M.O. te vormen.

*The modern credit company, its place in business financing by Robert G. Merrick.* (Baltimore 1922, The Norman, Remington Co.).

Een beschouwing over de plaats, die de moderne credietinstelling in het economisch leven inneemt.

## OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

The Economic Journal. — Londen, Maart 1930.

*Prof. F. W. Ogilvie*, Marshall on rent; *Prof. C. R. Fay*, Adam Smith and the dynamic state; *Prof. D. H. Macgregor*, The Coal Bill and the cartel; *Prof. E. Cannan*, The problem of an employment; *P. Einzig*, Some new features of gold movements; *A. M. Samuel*, Has foreign investment paid? The United States Federal Farm Board; *D. H. Robertson*, *G. F. Shove* and *P. Sraffa*, Increasing returns and the representative firm: a symposium.

De Economist. — Haarlem, Maart 1930.

*Dr. R. van Genechten*, Een indexcijfer op grondslag der subjectieve waardetheorie; *J. J. van Riemsdijk*, Een paar losse opmerkingen over den tuinbouw in Nederland I.

Journal des Économistes. — Parijs, 15 Maart 1930.

*E. Payen*, L'instabilité ministérielle et la permanence des problèmes vitaux; *H. Lambert*, La crise du libéralisme et le problème social; *R. J. Pierre*, Les avantages de la paix; *G. de Nouvion*, La défense des territoires d'outre-mer; *L. G. Numile*, Le travail de la femme et la natalité; *C. de K.*, Les cartels en Pologne; *X.*, L'effort social du consortium de l'industrie textile de Roubaix-Tourcoing en 1929; *E. R.*, La conférence sur la trêve douanière.

De Naamlooze Vennootschap. — Amsterdam, 15 Maart 1930.

*Prof. J. G. Ch. Volmer*, Waardebepaling van incurante fondsen; *Prof. Mr. G. Russel*, De fiscus en het bankgeheim; *Mr. Dr. H. F. A. Völlmar*, De rechtspraak in het afgelopen jaar, II; *Mr. H. Schaapveld*, Premien van levensverzekering en vergoeding van verhuiskosten als gedeeltelijk salaris; *Drs. A. M. Groot*, De organisatie van de bedrijfsleiding; *Dr. G. W. M. Huysmans*, Goedkoop geld.

Political Science Quarterly. — New-York, Mrt. 1930.

*Ch. C. Tansill*, War powers of the President of the United States with special reference to the beginning of hostilities; *Agnes M. Whitson*, The outlook of the Continental American Colonies on the British West Indies, 1760—1775; *P. F. Brissenden* and *C. O. Swayzee*, The use of the labor injunction in the New-York needle trades II.

Revue d'Économie Politique. — Parijs, Mrt.-Apr. 1930.

*A. Aftalion*, L'histoire du change en France de 1915 à 1926 et la théorie psychologique du change; *P. Parent*, Le problème du charbon à Genève; *L. Baudin*, Les rapports de la banque et de l'industrie; *E. Teilhac*, L'oeuvre scientifique de quelques économistes étrangers: 4e John Maurice Clark; *François-Perroux*, L'évolution de la notion de défense des intérêts professionnels dans les syndicats agricoles.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, Februari 1930.

bevat o.a.:

*Ir. J. W. Albarda*, G. W. Sannes †; *Ir. J. W. Albarda*, Over politiek; *Mr. H. J. van Meurs*, Internationale beschouwingen; *A. J. Luikinga*, De internationale conferentie den Haag 1929—1930; *Mr. J. Reitsma*, De Volkshoogeschool in Denemarken; *Ad Interim*, De voorbereidende steenkool-conferentie.

Idem. — Amsterdam, Maart 1930.

bevat o.a.:

*Dr. H. de Man*, Verburgerlijking van het proletariaat? *Olga Domanevskaja*, Het vijfjarig plan van Rusland in de praktijk; *J. E. Stokvis*, Na Utrecht; *J. F. Ankersmit*, De taak van onze Internationale.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Maart 1930.

*Prof. Dr. H. Blink*, Britsch-Indië in den loop der tijden; *H. Zondervan*, Het eiland Halmahera; *A. J. Koens*, De sinaasappelcultuur in Spanje; *A. J. Zikel*, De zeehavens van Texas.

## Indexcijfers van Nederlandsche aandelen.

De Bank voor Handel en Scheepvaart te Rotterdam zendt ons onderstaand overzicht:

Indexcijfers van 12 aandeelengroepen der Amsterdamsche effectenbeurs.<sup>1)</sup>

	Banken	Electriciteit	Handels- ondern.	Industrie	Kunst- zijde	Mijnbouw	Olie	Rubber	Scheep- vaart	Suiker	Tabak	Thee
Januari 1929	158.8	308.5	180.0	420.9	309.3	300.4	399.0	256.1	142.0	411.7	579.4	468.1
Februari 1929	165.0	316.9	182.0	427.3	286.9	297.6	386.3	273.9	139.9	412.8	576.6	458.3
Maart 1929	166.0	310.5	183.3	421.8	280.3	291.6	394.8	270.3	140.6	412.0	559.1	442.3
April 1929	162.7	328.0	178.2	418.2	274.8	275.8	394.9	238.6	135.4	400.8	514.4	458.5
Mei 1929	161.8	361.5	170.4	435.6	281.4	269.2	393.4	242.2	128.5	401.8	485.5	472.9
Juni 1929	155.3	375.2	167.4	455.3	292.5	273.5	404.2	234.2	126.6	403.2	459.9	445.7
Juli 1929	157.8	366.2	166.0	462.2	258.3	272.2	392.0	244.4	122.9	402.3	451.6	447.6
Augustus 1929	154.4	375.2	165.9	489.4	259.0	276.9	396.8	248.8	121.2	400.8	462.4	443.4
September 1929	159.4	378.4	169.9	482.0	219.5	280.9	431.7	247.2	120.1	414.7	470.3	433.2
October 1929	156.5	335.3	158.0	427.3	185.4	254.0	435.4	225.4	113.0	397.5	453.3	423.8
November 1929	151.4	301.1	150.2	384.1	144.3	218.9	398.3	174.6	106.2	366.9	426.7	406.4
December 1929	150.4	292.8	144.6	368.7	124.4	213.9	396.7	145.7	103.4	356.1	408.3	418.2
Januari 1930	155.8	289.6	143.8	311.7	107.6	211.2	398.2	142.5	102.1	354.4	413.8	396.1
Februari 1930	159.9	278.6	144.2	302.7	103.9	219.-	389.5	154.8	96.6	365.-	428.-	392.4
Maart 1930	157.3	268.5	134.7	291.5	93.2	205.5	386.5	145.1	91.9	346.3	421.2	406.4
April 1930	158.7	283.6	140.4	305.4	100.1	200.8	411.8	142.3	92.3	340.6	423.-	405.7
Mei 1930	156.8	267.6	129.1	281.0	98.1	184.0	402.2	127.5	91.5	309.5	388.4	396.9
Juni 1930	147.7	255.3	123.2	261.7	86.7	170.5	389.4	109.3	83.4	281.2	359.-	344.4
Juli 1930	148.3	257.6	125.8	265.3	93.7	170.9	393.7	106.3	81.5	285.1	356.9	342.9

Schommelingen in het aandeelen-indexcijfer. 2 Januari 1930 f 5.114.480.000 = 100.

2 Januari 1930	100	19 Maart 1930	95.8	4 Juni 1930	93.4
8 " 1930	100.1	26 " 1930	98.5	11 " 1930	91.6
15 " 1930	102.4	2 April 1930	101.2	18 " 1930	88.8
22 " 1930	102.4	9 " 1930	101.5	25 " 1930	90.2
29 " 1930	102.2	16 " 1930	101.6	2 Juli 1930	91.7
5 Februari 1930	101.9	23 " 1930	101.9	9 " 1930	91.-
12 " 1930	101.1	30 " 1930	99.-	16 " 1930	91.5
19 " 1930	100.5	7 Mei 1930	96.2	23 " 1930	90.6
26 " 1930	99.3	14 " 1930	96.1	30 " 1930	89.6
5 Maart 1930	98.3	21 " 1930	96.1		
12 " 1930	97.7	28 " 1930	95.8		

<sup>1)</sup> Men zie voor de toelichting op dit overzicht het nummer van E.-S. B. van 15 Januari 1930, blz. 64.

## CONJUNCTUURGEGEVENS BETREFFENDE GROOT-BRITANNIË.

Datum	Productie, Handel en Verkeer.																				
	Index van de industriële productie	Productie-index <sup>1)</sup> van								Aantal werklozen	Buitenlandsche handel <sup>2)</sup>						Scheepvaartverkeer				
		Steenkolen	Ruwijzer	Staal	Scheepsbouw	Andere metall. industrieën	Katoen	Kunstzijde	Electriciteit		Invoer			Uitvoer			Inkomend	Uitgaand	Indexcijf. v.		Ontvangsten van de spoorwegen
											Totaal	Grondstoffen	Fabrieken	Totaal	Fabrieken	Invoer-respuitvoer (+)oversch.			Tijd-chart.	Vrachten	
Gemiddelde van 1924 = 100								1923/4 = 100	Mill. £						0000 tons	1924 = 100	Mill. £				
1925..	97,5	91,7	85,4	90,2	69,7	106,0	123,6	—	121	1.338	110,3	35,5	26,7	64,4	51,4	45,9	463	519	95	86	8,65
1926..	75,3	46,1	33,4	43,4	52,0	113,8	106,7	—	119	1.506	103,6	32,7	26,3	54,3	44,9	49,3	535	391	108	98	7,12
1927..	108,1	94,6	99,8	111,0	103,6	122,0	120,5	159	146	1.179	101,7	29,3	26,9	59,1	47,0	42,3	505	529	107	95	9,15
1928..	102,5	89,6	90,5	104,0	90,6	114,9	107,8	214	156	1.290	99,8	27,9	26,5	60,3	48,2	39,5	503	537	97	87	8,63
1929..	110,6	96,8	103,7	118,4	105,9	116,1	108,4	225	171	1.263	101,9	28,3	27,9	60,8	47,8	41,1	522	573	107	84	8,91
Jan.								218	187	1.466	116,1	39,1	26,8	66,9	53,8	49,2	468	541	113	96	9,13
Febr.	108,3	101,2	91,6	117,0	98,8	111,5	117,6	187	195	1.454	90,9	27,0	23,1	55,7	44,3	35,2	391	462	109	95	8,26
Mrt.								204	173	1.204	98,6	28,5	27,2	58,6	47,0	40,0	457	552	108	89	9,28
April								188	165	1.182	104,1	30,9	30,2	60,2	47,1	43,9	516	551	108	88	8,95
Mei	111,0	93,1	105,3	121,1	105,9	120,5	111,4	210	156	1.177	103,5	29,2	29,2	67,4	53,4	36,1	538	601	108	86	8,94
Juni								227	156	1.163	91,5	24,5	26,4	49,9	38,4	41,6	535	575	104	81	8,39
Juli								272	146	1.178	93,6	22,9	27,5	66,5	53,2	27,1	596	618	109	83	9,05
Aug.	108,2	93,3	110,5	120,0	105,4	117,7	85,8	222	148	1.198	101,0	24,7	29,5	63,0	50,8	38,0	588	648	116	83	8,82
Sept.								251	156	1.204	98,4	24,2	28,4	55,1	42,2	43,3	590	597	119	84	8,88
Oct.								274	179	1.254	110,3	27,3	30,2	64,6	50,3	45,7	583	622	104	77	9,69
Nov.	114,8	99,5	107,5	115,4	113,6	114,7	118,6	257	203	1.326	108,2	30,0	28,2	63,1	48,6	45,1	513	586	96	77	9,33
Dec.								189	192	1.344	106,6	31,2	27,8	58,4	44,6	48,2	494	517	88	70	8,24
1930																					
Jan.								232	192	1.521	101,9	30,1	28,0	58,3	44,7	43,6	479	579	83	66	9,13
Febr.	109,6	104,2	105,1	118,4	117,6	111,8	107,3	193	198	1.583	88,2	24,0	25,8	51,9	41,2	36,3	427	495	84	64	8,41
Mrt.								183	184	1.694	93,4	24,1	28,1	53,9	42,5	39,5	484	534	84	61	8,92
April								152	160	1.761	83,9	20,7	25,6	46,9	36,7	37,0	498	526	86	66	8,19
Mei	100,9	87,8	98,4	97,0	101,4	117,2	86,4	195	157	1.856	91,0	23,1	27,7	51,0	39,8	40,0	579	598	86	58	
Juni								140	1.911	83,4	20,4	24,5	42,8	33,8	40,6	581	534	66	62		

1) Productie-index van de London en Cambridge Economic Service, met uitzondering van dien van kunstzijde, welke aan de Board of Trade en dien van electriciteit, welke aan de British Electrical and Allied Manufacturers' Association is ontleend.

2) De cijfers over de jaren 1925—1929 zijn maandgemiddelden.

## GROOT-BRITANNIË.

Datum	Kapitaalmarkt							Geldmarkt						Prijzen			Kosten van levensonderhoud <sup>6)</sup>	Index van gemiddelde weeklonen <sup>7)</sup>	Aantal faillissementen <sup>8)</sup>	
	Effectenbeurs <sup>1)</sup>				Emissies <sup>2)</sup>			Geldmarkt						Indexcijfers v. grooth.prijzen <sup>6)</sup>						
	Koersen van				Totaal	Groot-Brittannië	Britische Bezittingen	Buitenland	Clearing te Londen <sup>3)</sup>	Deposito's	Voorschotten	Wissels	Callrente	3-maandsdisconto	Totaal	Voedingsmiddelen				Grondstoffenfabrikaten
	industriële aandelen	speculatieve aandelen	4 vaste rentedr. fondsen	Mill. £																
1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100	1913 = 100				
1925.....	181	194	80,3	18,3	11,0	4,8	2,5	2.983	1.662	856	226	3,47	4,15	95,9	100,4	93,5	100	100,6	413	
1926.....	186	214	78,3	21,1	11,7	4,4	5,0	2.946	1.665	892	216	4,01	4,49	89,1	93,1	87,0	98	100,4	370	
1927.....	202	166	79,1	26,2	14,7	7,3	4,2	3.068	1.713	928	218	3,71	4,24	85,1	91,4	81,8	95	100,7	381	
1928.....	237	199	81,0	30,2	18,3	7,1	4,8	3.276	1.766	948	237	3,56	4,16	84,4	91,6	80,7	95	99,8	365	
1929.....	237	205	78,4	21,1	13,3	4,5	3,3	3.328	1.800	991	229	4,58	5,31	82,2	87,4	79,4	94	100,2	353	
Januari	259	217	82,1	47,4	18,0	25,0	4,4	3.814	1.846	972	277	3,54	4,31	83,2	88,7	80,3	94	99,5	382	
Februari	262	209	80,6	33,0	26,2	2,6	4,2	3.213	1.814	983	263	5,06	5,23	83,3	89,4	80,0	95	99,5	365	
Maart	247	207	79,1	33,8	24,8	1,3	7,7	3.290	1.777	996	217	4,58	5,38	84,4	90,3	81,2	93	99,5	436	
April	242	207	79,1	34,8	28,8	2,3	3,7	3.254	1.781	1.002	194	4,44	5,27	83,4	88,5	80,7	92	99,5	332	
Mei	240	208	79,2	21,1	12,3	7,4	1,4	3.228	1.770	992	197	4,69	5,23	81,7	86,3	79,3	92	99,5	354	
Juni	240	214	78,4	25,4	14,0	4,3	7,1	3.032	1.808	993	218	4,23	5,28	81,6	86,2	79,1	92	99,5	311	
Juli	232	210	78,1	22,2	13,9	6,0	2,4	3.688	1.816	1.002	236	4,73	5,33	82,7	89,4	79,2	93	99,5	357	
Augustus	238	211	76,9	3,6	2,2	0,4	0,9	3.266	1.796	997	227	4,13	5,47	81,8	86,8	79,1	94	99,5	285	
September	238	211	76,2	2,7	1,5	0,7	0,5	2.987	1.792	988	224	4,21	5,49	81,7	85,8	79,5	95	99	272	
October	228	202	76,5	11,5	7,5	0,5	3,6	3.596	1.803	990	229	5,27	6,22	81,9	87,2	79,1	96	99	410	
November	205	182	77,2	12,9	6,3	3,1	3,5	3.448	1.789	990	233	5,38	5,66	80,6	85,6	78,0	96	99	393	
December	207	183	76,8	5,3	4,0	0,7	0,5	3.121	1.811	989	229	4,64	4,80	79,7	84,6	77,1	95	99	338	
1930																				
Januari	212	184	77,7	16,9	11,3	2,9	2,7	3.476	1.805	985	245	4,04	4,11	78,8	83,4	76,3	94	99	407	
Februari	206	192	78,3	26,2	8,0	10,6	7,6	3.063	1.751	988	220	3,85	3,96	76,9	81,0	74,7	92	98,5	397	
Maart	200	182	80,2	26,4	16,9	5,7	3,7	3.753	1.719	991	184	3,35	3,03	74,9	77,7	73,4	90	98,5	406	
April	211	192	82,2	21,3	11,9	0,1	9,3	3.213	1.750	984	210	2,23	2,49	74,4	77,6	72,6	89	98,5	367	
Mei	208	187	81,2	37,9	17,8	15,7	4,4	3.475	1.780	972	248	1,94	2,14	73,3	76,6	71,5	88	98,4	367	
Juni	198	176	80,3	13,2	7,7	4,6	0,9	3.094	1.826	973	275	2,13	2,33	72,6	76,6	70,4	89	98,4		
Juli	198	172	81,7	16,4	13,1	0,3	3,0					1,88	2,37							

1) London and Cambridge Economic Service. 2) Volgens Midland Bank Ltd. 3) London Banker's Clearing-House Returns. 4) Wekelijksche gemiddelden. 5) Board of Trade. 6) Ministry of Labour. 7) London and Cambridge Economic Service. 8) Société des Nations.

POSTCHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden gulden).

Table with columns for Aantal and Bedrag for April 1930 and April 1929, listing various account types and amounts.

1) Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te zamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. \*\*\* beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN. OPEN MARKT.

Table showing gold rates for various locations like Amsterdam, Londen, Berlijn, etc., with columns for different dates in 1930, 1929, 1928, and 1914.

1) Koers van 1 Aug. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN. KOERSEN IN NEDERLAND.

Table showing exchange rates for various cities including New York, Londen, Berlijn, Parijs, Brussel, and Batavia, with columns for different dates.

Table showing exchange rates for various locations including Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, and Montreal, with columns for Data, Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, and Montreal.

\*1) Noteering te Amsterdam. \*\*1) Not. te Rotterdam. 1) Part. opgave.

Laatstbekende noteeringen te Amsterdam en Rotterdam op 1 Augustus 1930 voor telegrafische uitbetaling op:

Table showing exchange rates per Gulden per Pari, Koers, and Bankdisconto for various European and other locations like Londen, Berlijn, Parijs, etc.

1) Goudpeso. 2) Milreis Goud. \*1) Not. te A'dam. Ov. not. part. opg. 2) 1 Sol. = f 0.97 1/2.





## JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeschb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
2 Aug. 1930	165.600		266.500	43.500	41.600
26 Juli 1930	163.800		267.400	55.000	34.840
19 " 1930	161.200		273.100	53.000	30.760
5 Juli 1930	138.811	23.359	276.887	51.979	30.623
28 Juni 1930	139.204	24.221	273.847	52.966	32.700
21 " 1930	139.210	24.567	276.238	50.534	33.069
14 " 1930	138.895	24.619	279.338	47.373	32.830
3 Aug. 1929	148.022	23.817	304.682	66.280	23.454
4 Aug. 1928	173.070	14.338	314.884	56.839	38.719
23 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842

  

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen <sup>1)</sup>	Dek-kings-percentage
2 Aug. 1930		111.900		***	53
26 Juli 1930		126.000		***	51
19 " 1930		134.600		***	49
5 Juli 1930	10.840	47.167	46.413	36.684	49
28 Juni 1930	10.652	45.288	45.263	38.042	50
21 " 1930	10.451	45.944	46.123	39.090	50
14 " 1930	10.428	41.782	46.848	41.821	50
3 Aug. 1929	10.886	35.811	125.621	28.806	46
4 Aug. 1928	14.086	26.879	94.491	52.053	50
25 Juli 1914	7.259	6.395	75.541	2.228	44

<sup>1)</sup> Sluitpost activa.

## BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Bankbilj. in circulatie	Bankbilj. in Banking Departm.	Other Securities	
				Disc. and Advances	Securities
30 Juli 1930	153.250	368.377	43.902	6.741	22.292
23 " 1930	155.034	364.138	49.981	7.098	22.102
16 " 1930	156.371	365.121	50.359	6.218	20.392
9 " 1930	156.585	363.804	51.904	6.266	19.911
2 " 1930	157.228	363.583	52.738	29.917	19.408
25 Juni 1930	157.773	358.532	58.350	15.899	15.340
31 Juli 1929	142.610	371.818	29.558	9.951	24.151
22 Juli 1914	40.164		29.317		33.633

Data	Gov. Sec.	Public Depos.	Other Deposits		Reserve	Dek-kings-perc. <sup>1)</sup>
			Bankers	Others		
30 Juli '30	51.666	9.088	60.971	37.405	44.873	41 <sup>23</sup> / <sub>32</sub>
23 " '30	51.356	9.904	67.266	36.207	50.896	44 <sup>13</sup> / <sub>16</sub>
16 " '30	55.696	10.397	69.588	35.506	61.251	44 <sup>5</sup> / <sub>16</sub>
9 " '30	54.126	9.264	69.533	36.237	52.782	45 <sup>13</sup> / <sub>16</sub>
2 " '30	49.076	11.671	84.305	38.063	63.645	40
25 Juni '30	48.856	21.505	63.776	36.114	59.241	48 <sup>23</sup> / <sub>32</sub>
31 Juli '29	62.257	11.087	60.277	37.687	30.792	28 <sup>1</sup> / <sub>2</sub>
22 Juli '14	11.005	13.736		42.185	29.297	52

<sup>1)</sup> Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

## BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud <sup>1)</sup>	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarr. op het buitenl.	Beleeningen	Rentelooz voorschot a.d. Staat
18 " '30	44.912	362	6.738	24.123	18.991	2.726	3.200
11 " '30	44.457	357	6.744	24.068	18.988	2.765	3.200
4 " '30	44.170	346	6.904	24.406	18.731	2.836	3.200
26 Juli '29	37.300	214	7.325	26.953	18.524	2.353	3.200
23 Juli '14	4.104	640	—	1.541	8	769	—

  

Data	Bons v. d. zelfst. amort. k.	Diver-sen <sup>2)</sup>	Circulatie	Regk. Courant		
				Staat	Zelfst. amort.k.	Parti-culieren
25 Juli '30	5.395	1.706	72.110	3.958	5.172	8.363
18 " '30	5.395	1.835	72.293	3.280	4.964	7.351
11 " '30	5.395	1.605	72.859	3.113	4.459	6.769
4 " '30	5.395	1.855	73.260	3.474	4.048	6.552
26 Juli '29	5.769	1.538	64.135	5.889	6.290	7.421
23 Juli '14	—	—	5.912	401	—	943

<sup>1)</sup> Bij de stabilisatie is de goudvoorraad gewaardeerd volgens de nieuwe waarde van den franc. <sup>2)</sup> Sluitpost activa.

## GOEDERENHANDEL.

## GRANEN.

5 Augustus 1930.

Gedurende de afgelopen week heeft de tarwemarkt niet in vaste stemming verkeerd. Als baisse-factor traden bij voortdurend de groote in Noord-Amerika aanwezige voorraden sterk op den voorgrond, gesteund door goede Noord-Amerikaansche oogstberichten. Een uitzondering maakten slechts de verwachtingen van de opbrengst der zomertarwe in de Vereenigde Staten, die nu, tengevolge van droogte en hitte, vrij wat lager worden geraamd dan een maand geleden. Daartegenover staat echter het zeer goede resultaat van de Amerikaansche wintertarwe. Deze is onder zeer gunstige weersomstandigheden binnengekomen, zoodat de kwaliteit ten zeerste wordt geroemd. Ook de hoeveelheid valt mee en men meent, dat deze nu ongeveer even groot zal zijn als in het vorige jaar. In vergelijking met de schatting van het begin van Juli ligt daarin een vermeerdering, welke ongeveer even groot is als de verlaging van de schatting voor de opbrengst der zomertarwe. Daarbij komt dan, dat er in de Vereenigde Staten nog zeer veel tarwe over is van den vorigen oogst en in landbouwkringen maakt men zich in Amerika over den tarweprijs al even ongerust als in het vorige jaar. Zelfs schijnt weder, evenals ook vroeger reeds eens geschied is, aan President Hoover in overweging te zijn gegeven om 100 miljoen bushels tarwe te schenken aan noodlijdende streken in China en Britsch-Indië. Natuurlijk is er voorloopig geen kans op, dat zulk een voorstel ernstig in overweging wordt genomen, maar dat het gedaan wordt, wijst op het geringe vertrouwen, dat men in Amerika heeft in een herstel van den tarweprijs. Uit Canada blijven de berichten nu over het algemeen wel gunstig en de oogst wordt daar nu geraamd op ongeveer 400 miljoen bushels (ongeveer 30 pCt. meer dan in 1929), hetgeen tezamen met de groote hoeveelheden tarwe, die ook in Canada nog aanwezig zijn, de flauwe stemming aan de Noord-Amerikaansche tarwemarkt nog in de hand gewerkt heeft. Deze kwam tot uiting in een vrij aanmerkelijke prijsdaling, vooral op 30 Juli. Behalve het vooruitzicht van zeer groote voor export beschikbare hoeveelheden tarwe, werd die prijsdaling ook teweeggebracht door berichten omtrent ruim aanbod uit Rusland en dat het weder in West-Europa nog altijd niet veel beter geworden is en speciaal in Frankrijk wel vaststaat, dat de oogst daar ten zeerste geleden heeft, verleende aan de markt slechts geringen steun. Wel echter zal dit slechte weder er toe hebben bijgedragen, dat op 31 Juli, na de sterke Amerikaansche prijsdaling, in Europa een veel betere vraag voor tarwe ontstond. Op dien datum zijn dan ook naar Engeland, zoowel als naar sommige landen van het Continent, groote zaken in tarwe gedaan, vooral uit de Vereenigde Staten en Canada. Dadelijk had dit een prijsstijging aan de Noord-Amerikaansche markt ten gevolge, doch men bleek in Europa niet bereid daaraan mee te doen. Inkoopnamen weder sterk af en zoowel te Chicago als te Winnipeg zakte de prijs weder wat in. Op dergelijke wijze heeft de tarweprijs zich bewogen in Argentinië, doch in verband met het beperkte overschot, dat daar nog van den laatsten kleinen oogst aanwezig is, is de grondtoon der markt daar minder flauw dan in Noord-Amerika. Uit Britsch-Indië blijven geregeld zaken naar Europa tot stand komen en ook uit Rusland werden in de afgelopen week vrij wat zaken in nieuwe tarwe gedaan. De graanoogst schijnt daar over het algemeen goed gelukt te zijn en ook in Siberië, waar onlangs de vooruitzichten niet zoo gunstig waren, is een belangrijke verbetering ingetreden. Het slechte weder in West-Europa heeft in Frankrijk zeer ongunstige gevolgen gehad, doch in de Noordelijke landen, waarbij Duitschland, staat de tarwe er nog steeds goed voor. De oogst wordt daar iets hooger geraamd dan in het vorige jaar. Indien echter het weder niet verbetert, zou daarin wel eens verandering kunnen komen. Reeds neemt men aan, dat in Duitschland de rogge vrij sterk geleden heeft en dat er geen sprake meer van zal zijn, dat de oogst van deze graansoort er grooter zal zijn dan in 1929, zooals zeer onlangs nog werd verwacht. Niet slechts is de tarweopbrengst in de Europeesche invoerlanden dit jaar kleiner dan in het vorige, doch ook de daar aanwezige voorraden buitenland-sche tarwe zijn van veel kleineren omvang dan een jaar geleden. Men mag dus voor de eerstvolgende maanden zeker wel levendiger importzaken verwachten dan in denzelfden tijd van 1929. Voorloopig echter staan daar tegenover ruime hoeveelheden tarwe in de exportlanden, met uitzondering van Argentinië, dat echter meestal in de tweede helft van het jaar veel minder exporteert dan in de eerste helft. Voor de nieuwe oogsten van Argentinië en Australië zijn de vooruitzichten tot nog toe uitstekend en vooral in Australië, waar de uitzaai aanzienlijk grooter is geweest dan in het vorige seizoen, meent men een zeer grooten tarweoogst te





Donderdag, terwijl op jl. Vrijdag Mid-American Spot in Liverpool het laagste punt van dit seizoen nl. 7.47 d. bereikte tegen het hoogste nl. 10.66 d. op 1 Augustus en 4 September jl. Vermoedelijk zullen wij vandaag een eenigszins lager cijfer zien. Men zou dus wel zeggen, dat dit seizoen zonder eenige belangrijke verandering in den toestand zou voorbijgaan. Egyptische katoen is vast geweest, terwijl ook de oogstberichten gunstig luiden en voorraden in Alexandrië ruim 1.980.000 cantars grooter zijn dan een jaar geleden. Liverpoolverkoopten zijn eveneens gering geweest en het totaal bedroeg slechts 17.190 balen. waarvan 6.210 Amerikaanse. De rest was verdeeld over andere soorten nl. Brazil en Peru 6330 balen, Egyptische en Soedan 2480 Afrikaansche 1220 en de rest van andere bronnen.

De Amerikaanse garenmarkt ondergaat den invloed van den vacantiëtijd alsook van den onvoldoende toestand in den handel. Zaken in muletstijf en weftcops zijn in de meeste nummers alleen mogelijk in bescheiden hoeveelheden, hoewel onlangs enkele flinke kwanti in dhootynummers geplaatst zijn. Er bestaat nog een goede vraag naar ringtwist, hoewel niet zoo veel als de vorige week. In enkele gevallen, zooals dikwijls om dezen tijd van het jaar geschiedt, moeten koopers meer indeelen in verband met de jaarlijkse vacantie, die tot einde Augustus duurt. Egyptische soorten zijn ook niet veel beter. De handel in twist en weftcops is zeer beperkt. In doubling weft bestaat een goede vraag naar garens bestemd voor getwijnde poplin garens en harde getwijnde garens voor het weven met kunstzijde. Op ander gebied gaat slechts weinig om. Een schema voor de formatie van een Egyptian Spinners Convention met het doel van een prijsregeling om de huidige zware verliezen tegen te gaan, ging gisteren weer een schrede vooruit, toen er besloten werd over de voorstellen van de commissie, om een stemming te houden onder de spinners.

De toestand van de doekmarkt is over het algemeen gunstiger. Hoewel er geen belangrijke verbetering te bespeuren valt, schijnt men wel meer belangstelling in loopende prijzen te toonen. Indië verkeert nog steeds in politieke moeilijkheden, zoodat er van deze markt slechts weinig biddingen binnenkomen. Tot nu toe kan er nauwelijks gesproken worden van een meerdere vraag en alle geruchten van groote zaken worden weer tegengesproken.

**Liverpoolnoteeringen** Oost. koersen 22 Juli 29 Juli  
23 Juli 30 Juli T.T. op Br.-Indië 1/5 1/5 1/5  
F.G.F. Sakellaridis 12,50 12,35 T.T. op Hongkong 1/3 1/3 1/3  
G.F. No. 1 Oomra 3,55 3,25 T.T. op Shanghai 1/6 1/6 1/6

### KOFFIE.

Ook gedurende de afgelopen week was de stemming zeer kalm, als gevolg van de houding van Brazilië. De wisselkoers aldaar te lande, die in den laatsten tijd reeds belangrijk gedaald was en in de vorige week zelfs niet minder dan ca. 5 pCt. was ingezakt, liep nog ongeveer 2 pCt. terug, om zich tenslotte een fractie te herstellen. De oorzaak van dezen flauwen koers is voor een belangrijk deel te zoeken in de steeds lager loopende koffieprijsen, die, zooals vanzelf spreekt, van nadeeligen invloed zijn op de handelsbalans van het land. Ook deze week daalden de kost- en vrachtaanbiedingen van de verschillende Braziliaansche koffiesoorten weder beduidend. Santos liep nog 1/6 à 3/- per cwt. terug, Rio 1/6 à 2/6 en Victoria 1/-.

Oncontroleerbare geruchten duiken op betreffende allerlei plannen, die in Brazilië zouden worden overwogen om verlichting te brengen in den benardten toestand, waarin het land zich bevindt. Van vernietiging der ordinairste partijen koffie is reeds gesproken en op bescheiden schaal schijnt dit plan reeds in enkele gevallen tot uitvoering te zijn gekomen, doch nu wordt zelfs gemeld, dat door belanghebbende Staten het omhakken van koffieboomen, het verlaten van de minder goed renderende plantages en een streng verbod van nieuwe aanplant als middelen om den toestand te verbeteren aan de hand zijn gedaan. Eenigen indruk maakten deze geruchten echter in het geheel niet, en het enige, waarvan iedereen vast overtuigd blijft, is dat de toekomst bij de gunstige vooruitzichten voor den oogst 1931/32 duisterder en onzekerder is dan ooit te voren.

Aan de loco-markt bleef de afzet beperkt; de officieele noteering van Superior Santos bleef onveranderd 37 ct. per 1/2 K.G. en die van Robusta 30 ct.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt liepen de noteeringen sedert verleden week 3/8 à 5/8 ct. terug. Dinsdag 5 dezer des voormiddags waren zij als volgt: Augustus 24 1/4, September 22 3/4, December 19 5/8, Maart 19, Mei 1931—18 5/8 ct. per 1/2 K.G.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 49/- à 51/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 52/- à 55/-, terwijl zij van

Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 31/3 à 32/-.

Nederlandsch-Indië liep voor de ongewasschen Robusta-soorten 3/4 à 1 ct. per 1/2 K.G. terug, gewasschen Robusta bleef onveranderd. Op het oogenblik zijn de noteeringen in de eerste hand als volgt:

Palembang Robusta, Augustus verscheping, 16 1/2 ct.; Benkoelen Robusta, Augustus verscheping, 16 3/4 ct.; Mandheling Robusta, Augustus verscheping, 18 1/2 ct.; W.I.B. f.a.q. Robusta, Augustus verscheping, 26 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Sept.	Dec.	Maart	Mei
4 Aug. ....	\$ 6,45	\$ 5,83	\$ 5,63	\$ 5,56
28 Juli .....	" 6,45	" 5,92	" 5,82	" 5,74
21 " .....	" 6,96	" 6,53	" 6,28	" 6,16
14 " .....	" 6,87	" 6,55	" 6,40	" 6,34

De deze dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Juli de aanvoer geweest is als volgt:

	1930	1929	1928
	balen	balen	balen
in Europa .....	768.000	838.000	878.000
„ Ver. Staten v. Amerika	788.000	887.000	836.000
Totaal .....	1.556.000	1.725.000	1.714.000

De Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste zeven maanden van het jaar bedroegen 13.935.000 balen tegen 13.011.000 balen in 1929 en 13.925.000 balen in 1928.

De Afleveringen in Juli waren:

	1930	1929	1928
	balen	balen	balen
in Europa .....	792.000	824.000	886.000
„ Ver. Staten v. Amerika	794.000	827.000	847.000
Totaal .....	1.586.000	1.651.000	1.733.000

De Afleveringen in Europa en in Amerika tezamen gedurende de eerste zeven maanden van het jaar waren 13.297.000 balen tegen 12.703.000 balen in 1929 en 13.311.000 balen in 1928.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Augustus 5.400.000 balen tegen 5.593.000 balen op 1 Juli en 5.447.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Brazilië, waarvan het cijfer van 1 Augustus nog niet bekend is, doch die op 1 Juli bedroegen 22.831.000 balen en op 1 Augustus 1929—10.765.000 balen).

Rotterdam, 5 Augustus 1930.

### THEE.

De theemarkt in de afgelopen week had een zwak voorkomen. Het verloop van de Amsterdamsche theeveiling op 31 Juli was dan ook teleurstellend en de prijzen zakten gemiddeld 3 cts. in, terwijl bij sommige sorteeringen de prijzen nog sterker daalden.

De middenprijs (P. v. d. T.) van de geheele veiling bedroeg 53 1/4 cts. tegen 56 1/4 cts. in de vorige veiling.

De groote uitvoer van Noordelijk Britsch-Indië ten bedrage van 19.8 miljoen lbs. over Juni tegenover 15.7 miljoen lbs. in Juni 1929 doet de vermindering die ten opzichte van het vorige jaar, over April-Mei viel te constataren, geheel te niet en klaarblijkelijk hebben deze cijfers de markt verontrust.

Het Secretariaat der Vereniging voor de Thee-Cultuur in Nederlandsch-Indië meldt dienaangaande het volgende:

„Het Secretariaat heeft in de hooge uitvoercijfers van Noordelijk Britsch-Indië (vgl. Circ. No. 156 en vroeger) aanleiding gevonden, zich te wenden tot de betrokken organisatie in Londen met de vraag, hoe dat met de oogstbeperking te rijmen viel.

Het ontvangen antwoord komt hierop neer, dat de oogst van Noordelijk Britsch-Indië van het loopende jaar tot half Juli ca. 10 miljoen lbs. kleiner is dan verleden jaar (volgens de jongste cijfers 13—14 miljoen minder tot einde Juli).

Het feit dat de uitvoer niettemin zooveel grooter is geweest dan verleden jaar, moet worden verklaard eensdeels door directe verschepingen van Britsch-Indië over Rusland en anderdeels door verminderd plaatselijk verbruik.

Bovendien bericht men ons, dat de meeste Noordelijk Britsch-Indische ondernemingen vermoedelijk niet veel hebben beperkt in de eerste maanden van het seizoen, wegens de betere kwaliteit der dan verkregen theeën, doch ca. twee maanden later met beperking zijn aangevangen, zoodra de regens waren doorgelopen.

Amsterdam, 4 Augustus 1930.